

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Ενας ιδιαίτερα βαρύς και μεγάλης διάρκειας χειμώνας έπληξε φέτος την πατρίδα μας. Στη δίνη του βρέθηκε και η Κρεμαστή, που δέχτηκε πολλές φορές το χιονιά, τον πάγο και τις πολύ χαμηλές θερμοκρασίες.

Προηγήθηκε ένα πολύ βροχερό φθινόπωρο, που ήρθε να κλείσει στη γη τις χαραγματιές της άνομβρης προηγούμενης χρονιάς.

Δειλά-δειλά ξεπρόβαλλαν τα χόρτα, τα οποία με τόση χαρά απολαύσαμε μετά την περσινή τους εξαφάνιση.

Το σκηνικό άλλαξε απότομα σε χειμωνιάτικο με το πρώτο καλοδεχούμενο χιόνι στα Άγιο-Νικολοβάρβαρα, στις 06 Δεκεμβρίου.

Η Αγγελική Παυλάκη με τις φωτογραφίες που ανέβαζε στο facebook κατέγραφε το λευκό μανδύα, που σκέπαζε τις γειτονιές, τα σπίτια μας.

Όμως, η κατάσταση επαναλήφθηκε άλλες δύο φορές, με αποτέλεσμα στη σφοδρή επέλαση του χιονιά, το χωριό βυθίστηκε στο χιόνι και στη συνέχεια πάγωσε και δυσκόλεψε τη ζωή των κατοίκων.

Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι για μια ακόμη χρονιά οι αρχές του Δήμου Ευρώτα έδωσαν τον υπό τις δεδομένες καιρικές, οικονομικές και υλικοτεχνικές συνθήκες κάθε δυνατή συμπαράσταση. Οι χιονοεκσκαφείς του Δήμου, υπό το συντονισμό του Προέδρου της ΤΚ Κρεμαστής, Αλέξανδρου Πριφτάκη, άνοιξαν συνεχώς τον κεντρικό δρόμο, αποτρέποντας την απομόνωση του χωριού. Παράλληλα, δεν παρατηρήθηκε διακοπή της παροχής του ηλεκτρικού ρεύματος και των τηλεφωνικών δικτύων.

Ο όγκος τους δεν επέτρεπε τη διάνοξη των δευτερευόντων και στενότερων δρόμων, η αλληλεγγύη, όμως, μεταξύ των μόνιμων κατοίκων της Κρεμαστής δεν επέτρεψε τον παρατεταμένο εγκλωβισμό τους.

Οι εξ Αθηνών πατριώτες δεν μπόρεσαν αν επισκεφθούν το χωριό τις Άγιες Ημέρες των Χριστουγέννων, της Πρωτοχρονιάς και των Θεοφανείων. Ο ιερέας, ο π. Δημήτριος, λειτούργησε την ημέρα των Θεοφανείων και ετέλεσε τον Μεγάλο Αγιασμό.

Η πλατεία, καλυμμένη από χιόνι. Αρχείο Αγγελικής Παυλάκη. Πάσχα 1987. Κώστας και Τσαμπίκα Δρίβα και ο Αντώνης Δούνας.

Μετά την τέλεση της Θείας Λειτουργίας και του Αγιασμού των Υδάτων, ο σύλλογος Κρεμασιωτών «Ο ΕΛΑΤΟΣ» έκοψε την Πρωτοχρονιάτικη Βασιλόπιτα στο χώρο της εκκλησίας. Παρόντες οι μόνιμοι κάτοικοι και αρκετοί

συμπατριώτες από τα γύρω χωριά.

Την Κυριακή 08 Ιανουαρίου 2017, παρουσία αρκετών ομογενών, πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση κοπής της βασιλόπιτας του Συλλόγου Κρεμα-

σιωτών ΗΠΑ «ΜΕΛΙΣΣΑ», στη Νέα Υόρκη. Το φλουρί έπεσε στο κομμάτι του Χριστού.

Στο ίδιο κομμάτι έπεσε το φλουρί και στη βασιλόπιτα του Συλλόγου Κρεμασιωτών Αθηνών «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ». Η εκδήλωση έγινε στα πλαίσια της καθιερωμένης ετήσιας συνεστίασης στις 05 Φεβρουαρίου, στο κέντρο «Ο Μπαρμπαλέξης» στη Νέα Χαλκηδόνα. Η βασιλόπιτα ήταν προσφορά του Γρηγόρη και της Σοφίας Πουλάκη και παρασκευάστηκε από το Φούρνο των αδελφών Παυλάκη. Πολύς ο κόσμος, ο χώρος γέμισε ασφικτικά, ίσως του χρόνου να πρέπει να αναζητηθεί μεγαλύτερος! Βρέθηκαν πάντως συγκεντρωμένες όλες οι γενιές των Κρεμασιωτών, με προεξάρχοντα τον μπαρμπα-Τάσο Κ. Παρδάλη και με μικρότερο της συνεστίασης τον ηλικίας μόλις 6 μηνών εγγονό του Τάσου Παρδάλη (Τραχανά), που στην αγκαλιά της μητέρας του απολάμβανε, παρά την οχλαγωγία, τον ύπνο του.

Κατά τη συνεστίαση, παρουσιάστηκαν και διενεμήθησαν τα Ημερολόγια του 2017. Μια καλαίσθητη έκδοση, καρπός της συνεργασίας των συλλόγων «Ο ΕΛΑΤΟΣ» και «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ», με φωτογραφίες και κείμενα με θέμα τις γειτονιές του χωριού.

Συνέχεια στην σελίδα 2

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Κρεμασιωτών Αθηνών «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ» και η Συντακτική Επιτροπή της εφημερίδας **ΤΑ ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ** εύχονται στα μέλη του συλλόγου, τους αναγνώστες της εφημερίδας και τους απανταχού Κρεμασιώτες η Ανάσταση του Κυρίου να λειτουργήσει ως προοίμιο ανάστασης πνευμάτων, φρονήσεως και ψυχών, παρακινώντας τους σε κάθε καλό έργο!

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

Ο Εκπρόσωπος της Τοπικής Κοινότητας Κρεμαστής στο Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Ευρώτα εύχεται σε όλους του απανταχού συμπατριώτες το φετινό Πάσχα να αποτελέσει ορόσημο στη ζωή τους, γεμίζοντας τα έργα τους θεία ευλογία, τους περιμένει δε να ανταλλάξουν τον ασπασμό της Αγάπης στο όμορφο χωριό μας!

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Κρεμασιωτών Λακωνίας «Ο ΕΛΑΤΟΣ» εύχεται σε όλα τα μέλη του Συλλόγου και τους απανταχού Κρεμασιώτες Καλό Πάσχα, πλήρες ομόνοιας, αγάπης, φωτισμού και ευημερίας!

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ
Έκδοση του Συλλόγου
Κρεμαστιωτών
“Ο Πατριώτης”

Επιμέλεια σύνταξης:
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΔΟΥΝΙΑ

«Πηγή Φωτογραφιών»
Αρχείο Μιχαήλ Δούνια

Γράμματα στέλνονται στις
ηλεκτρονικές διευθύνσεις:
pap.marizza@hotmail.com
nikosfix@gmail.com

Κείμενα προς δημοσίευση
στέλνονται στον
κ. ΝΙΚ. ΔΟΥΝΙΑ
Ηρακλείτου 78-ΤΚ 12243
ΑΙΓΑΛΕΩ - ΑΘΗΝΑΙ

Τηλέφωνα επικοινωνίας:

Γιάννης Παπαμιχαλόπουλος:

6982549549

Λένα Τραπεζόντα:

6973796145

Νικόλαος Καλκάνης:

6946537400

Αντώνης Ταμβάκος:

6946310310

Νίκος Παρδάλης:

6977772848

Μαρία Παπακωνσταντίνου:

6978149601

Στέλλα Παρδάλη:

6942663727

Χρήστος Γκλιάνης

Αντώνιος Δούνιας

Ελένη Παπαμιχαλοπούλου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ
CDI A.E.

Στ. Τσαλαβούτα 2, Περιστερί

Τηλ. 210 2533252

www.cdi.gr

Η αλληλεγγύη είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση των δυσκολιών της καθημερινότητας το χειμώνα. Αρχείο Ιωάννη Γκιουζέλη.

Συνέχεια από την σελίδα 1

Τα **μανιτάρια**, και φέτος αρκετά, ικανοποίησαν τους συλλέκτες τους, αλλά και όσους τα απόλαυσαν στις ταβέρνες του χωριού!

Το **τριήμερο** της τελευταίας Αποκριάς, το χωριό γέμισε κόσμο. Το κρύο υποχώρησε, έτσι έδωσε την ευκαιρία σε πολλούς εξ Αθηνών να πάνε στο χωριό. Το Σάββατο 25 Φεβρουαρίου 2017 ο σύλλογος ΕΛΑΤΟΣ οργάνωσε αποκριάτικη χοροεσπερίδα, στο κέντρο ΕΣΠΕΡΙΔΕΣ στους Μολάους. Αρκετός κόσμος με κέφι απόλαυσε μια όμορφη βραδιά! Τα μαγαζιά του χωριού γέμισαν το βράδυ της Κυριακής των Απόκριων από τους επισκέπτες.

Το **Μάρτη** άρχισαν τα κλαδέματα

των δένδρων, που από τον πάγο είχαν υποστεί βάρβαρες ζημιές. Νέα χόρτα πρόβαλλαν, και τα αρμάθια ξεκίνησαν.

Την **ημέρα** της Γυναίκας (08/03), αρκετές Κρεμαστιώτισσες συναντήθηκαν και γιόρτασαν μαζί!

Η **περίοδος**; Της φύλαξης τελείωσε και οι δύο φύλακες, ο Παναγιώτης Ζώταλης και ο Αντώνης Τσορομώκος, εξετέλεσαν για μια φορά ακόμη το καθήκον τους.

Δυστυχώς, στις 29/01 είχαμε πολλαπλές διαρρήξεις σπιτιών στη γειτονιά της Βρύσης Την ώρα που συγγενείς και φίλοι παρακολουθούσαν το 40νήμερο μνημόσυνο του εις μνήμη του μπαρμπα-Θόδωρου Παράσχη στην εκκλησία της Παναγίας, κλέφτες διέρ-

ρηξαν το σπίτι του αποθανόντος και τα παρακείμενα σπίτια του Βασίλη Παράσχη και του Αλέξανδρου Πριφτάκη. Προξένησαν καταστροφές στις πόρτες και τα παράθυρα και έφυγαν, παίρνοντας μαζί τους μέχρι και τρόφιμα. Η αστυνομία ανέλαβε τη διαλεύκανση, έχουν γεννηθεί, όμως, πολλά ερωτηματικά και σκέψεις για την επιλογή του τόπου και του χρόνου. Ίσως, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα από τις Αρχές, όπως κάμερες στις εισόδους του χωριού, συναγερμού κλπ.

Δυστυχώς, τον φετεινό χειμώνα είχαμε πολλές απώλειες σημαντικών και αγαπημένων πατριωτών! Η στήλη των Κοινωνικών για μια ακόμη φορά θα γεμίσει με τα αγγελτήρια των θλιβερών αναχωρήσεων. Μεταξύ τους, και οι δύο γηραιότεροι του χωριού, ο μπαρμπα-Θόδωρος Παράσχη, σε ηλικία 99 ετών και η θεία-Χρυσούλα, χήρα Παναγιώτη Ξαστερούλη, το γένος Κουλούρη, σε ηλικία 100 ετών.

Ο καιρός βελτιώνεται σιγά σιγά!

Ελπίζουμε η άνοιξη που έρχεται, ύστερα από τον 3μηνο δριμύ χειμώνα, ότι θα είναι θριαμβευτική! Η γη ξεπέρασε τα δεινά της και μέσα από τα σπλάγχνα της πρόβαλλε δειλά τα πιο όμορφα στολίδια της. Μας περιμένει κοντά της, οι Άγιες Ημέρες των παθών και της Ανάστασης πλησιάζουν!

Ο τόπος, τα έθιμά μας είναι μια άσση γαλήνης μέσα στον καθημερινό μας αγώνα! Θα λειτουργήσουν οι αισθήσεις μας, βλέποντας, ακούγοντας, μυρίζοντας όλα αυτά τα μεγάλα γύρω μας! Θα πλημμυρίσουμε αισθήματα αγάπης, όταν βρεθούμε κοντά με τα αγαπημένα μας πρόσωπα συγγενών και φίλων!

Ας δώσουμε όλοι το «παρών» το Πάσχα στο χωριό!

Παναγιώτα Στρατάκου-Δούνια

ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ WWW.TANEA.GR ΛΑΟΘΑΛΑΣΣΑ ΣΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 8 Ιανουαρίου 2017, το Palace είχε πλημμυρίσει από Λάκωνες και φίλους τους. Όλοι παρευρέθηκαν στο μεγάλο κάλεσμα για την ενίσχυση των 13 Ιδρυμάτων της Ιεράς Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης. Κύριος χορηγός της εκδήλωσης ήταν η διεύθυνση του Palace και οι συνιδιοκτήτες του Νικόλαος Τσατάς και Τέρι Νικηφόρος.

Την έναρξη και φυσικά την ευλογία του γεύματος έκανε ο Μητροπολίτης Τορόντο Καναδά κ.κ. Σωτήριος, ο οποίος συνοδευόταν από τους Αρχιμανδρίτες Ανδρέα Δεσούπη και Νεκτάριο Μοστράτο, καθώς επίσης και από τον πρωτοπρεσβύτερο Νικόλαο Παπαγεωργίου.

Στην ομιλία του, ο Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Ομοσπονδίας Λακωνικών Συλλόγων Μόντρεαλ, κ. Παντελής Παπαμιχαλόπουλος, αναφέρθηκε στο έργο του Μητροπολίτη Μονεμβασίας κ.κ. Ευσταθίου. «Πριν σχεδόν 25 χρόνια ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης κ.κ. Ευστάθιος με τη βοήθεια των απανταχού Λακώνων, δημιούργησε

13 ιδρύματα, στα οποία φιλοξενούνται μεταξύ άλλων συνάνθρωποί μας με ειδικές ανάγκες, άνθρωποι που δεν έχουν την οικονομική δύναμη να ζήσουν, γέροντες και παιδιά».

Στη συνέχεια πήρε το λόγο η πρόεδρος της Λακωνικής Αδελφότητας Καναδά κα Πατ Ταμβακολόγου – Κυριακού.

Στην ομιλία της, η οποία επικεντρώθηκε στους διάφορους επίσημους καλεσμένους, τόνισε τη σημασία που έχει αυτό που έλεγαν οι πρόγονοί μας «Η ισχύς εν τη ενώσει».

Με τη σειρά του, ο πρόεδρος της Ελληνικής Ομοσπονδίας Λακωνικών Συλλόγων κ. Αντώνης Βενετσάνος, ευχαρίστησε τους προσκεκλημένους και όλους όσους παρευρέθηκαν στο αίτημα βοήθειας των ιδρυμάτων στη Σπάρτη.

Με μεγάλη συγκίνηση εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του σε όσους βοηθούν τα ιδρύματα της Σπάρτης, ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης κ.κ. Ευστάθιος, ο οποίος μίλησε μέσω τηλεφώνου και ακούστηκε μέσω ηχείων σε όλη την

Από το αρχείο του Παντελή Παπαμιχαλόπουλου.

αίθουσα. Ιδιαίτερα ευχαρίστησε τους ιδιοκτήτες του Palace Νικόλαο Τσατά και Τέρι Νικηφόρο, οι οποίοι δώρισαν όχι μόνο την αίθουσα αλλά και όλα τα εδέσματα για την επιτυχία της

εκδήλωσης. Κλείνοντας τη σύντομη επικοινωνία του, ο Σεβασμιότατος κ.κ. Ευστάθιος είπε: «Να είστε καλά και να κρατάτε γερά άμυνα την πίστην την Ορθόδοξον και την αγάπη σας

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ

• **Στις 27 Δεκεμβρίου 2016** απεβίωσε στους Μολάους, λίγο προτού κλείσει τα 100 χρόνια ζωής, και ετάφη στην Κρεμαστή ο Θεόδωρος Παράσχος. Τσαγκάρης αρκετά επιδέξιος, διατηρούσε με διαύγεια τις μνήμες του από την Κρεμαστή των παιδικών του χρόνων.

• **Στις 02 Ιανουαρίου 2017** απεβίωσε στην Αθήνα και ετάφη στο Γ' Κοιμητήριο Αθηνών, ο Νικόλαος Κων. Ζώταλης σε ηλικία 89 ετών. Ο Νικόλαος Ζώταλης ήταν ένα από τα παλαιότερα μέλη της παροικίας

των Κρεμαστιωτών στην Αθήνα, συμμετείχε με παιδικό σχεδόν ενθουσιασμό στις ποικίλες εκδηλώσεις του Συλλόγου «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ».

• **Στις 13 Ιανουαρίου 2017** απεβίωσε στην Αθήνα και ετάφη στο Κοιμητήριο Σχιστού ο Γεώργιος Δ. Μανούσος, τελευταίο εν ζωή τέκνο του Δημητρίου Μανούσου, σε ηλικία 86 ετών. Πνεύμα αρκετά κοφτερό, ανέπτυξε εμπορική δραστηριότητα στο παραδοσιακό εμπορικό κέντρο των Ζαρακιτών, τον Πειραιά.

• **Στις 02 Φεβρουαρίου 2017** απε-

βίωσε και ετάφη στους Μολάους Λακωνίας η Κανέλλη, χήρα Λεγάκη, το γένος Καμαρινού Αρκούδη, σε ηλικία 85 ετών.

• **Στις 13 Φεβρουαρίου 2017** απεβίωσε και ετάφη στην Κρεμαστή ο Ανδρέας Κων Δρίβας σε ηλικία 94 ετών.

• **Στις 13 Φεβρουαρίου 2017** απεβίωσε και ετάφη στην Κρεμαστή Λακωνίας, ο Γεώργιος Παν. Νεοφώτης σε ηλικία 77 ετών.

• **Στις 24 Φεβρουαρίου 2017** απεβίωσε και ετάφη στην Κρεμαστή η Χρυσούλα, χήρα Παναγιώτη

Ξαστερούλη, το γένος Κουλούρη, σε ηλικία 100 ετών.

• **Κατά τα μέσα Φεβρουαρίου 2017** απεβίωσε σε βαθύ γήρας ο Γεώργιος Τζάκας (Κατριτζής). Ετάφη στην Ελιά.

• **Στις 10 Μαρτίου 2017**, απεβίωσε, υποκύπτοντας σε τραυματισμό σε τροχαίο δυστύχημα και ετάφη στη Γλυκόβρυση, ο Πιέρρος Μανιατάκος, σύζυγος της Μαρίας, το γένος Παντελή Γκλιάτη.

Θερμά Συλλυπητήρια στους οικείους όλων των αποβιωσάντων! Είθε να βρουν όλοι μακαρία ανάπαυση!

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

• **Ο Αναστάσιος Παρδάλης** ο νεώτερος, εγγονός του μπαρμπα-Τάσου Παρδάλη, απέκτησε το τρίτο του παιδάκι, ένα χαριτωμένο κοριτσάκι. Ο ευτυχής πατέρας είναι δικηγόρος στην Πολιτεία της Νέας Υόρκης και αποτελεί ένα από τα δραστήρια στελέχη της ελληνικής ομογένειας στις ΗΠΑ.

• **Η Κυριακή** Αντ Τσορομώκου και ο σύζυγός της, Κώστας Ζερβός, απέκτησαν αγοράκι!

• **Η Μαρία Λαγού**, κόρη της Ευγενίας Μαρ. Πουλάκη, γέννησε δίδυμα, το ένα αγόρι και το άλλο κορίτσι. Ευχόμαστε να τους ζήσουν!

ΓΑΜΟΙ

• **Ο Ιωάννης Κων Παπαμιχαλόπουλος** και η Ιωάννα Παπαγεωργίου στις 28 Δεκεμβρίου 2016 ετέλεσαν πολιτικό γάμο στο Δημαρχείο Δήμου Αγίας Παρασκευής! Βίον Ανθόσπαρτον!

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ 61

Το φύλλο 61 εκδόθηκε κάτω από εξαιρετικά αγχωτικές συνθήκες. Συνέπεια τούτου, ήταν να εμφολωρήσουν πολλά λάθη σε σημεία που έθιξαν προσωπικά πολλούς συμπατριώτες. Ανακοινώνω όλες τις απαραίτητες διορθώσεις, παρακαλώ δε να μην διστάσετε να μου επισημάνετε και άλλα σημεία που μου έχουν διαφύγει:

1. Η Μαρία Νιάρου εξελέγη

τακτικό μέλος και όχι αναπληρωματικό του ΔΣ του Συλλόγου Κρεμαστιωτών Αθηνών «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ».

2. Ο Νίκος Αναστ. Παρδάλης και η σύζυγός του, Έρη Τουμπακάρη απέκτησαν γιο και όχι κόρη.

3. Η Ελίνα Παρδάλη και ο σύζυγός της, Ανδρέας Δούρος απέκτησαν το πρώτο παιδί, όχι το δεύτερο!

4. Η ανακατασκευή της πλατείας της Γούρνας έγινε με πόρους των Συλλόγων Ο ΕΛΑΤΟΣ και Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ,

και όχι με πόρους του Κληροδοτήματος!

5. Παρελήφθη η δημοσίευση του άρθρου «Καληνύχτα!...» της κας Μαρίας, συζύγου Βασιλείου Παράσχη, το γένος Γ. Κουλούρη, με θέμα την εκδήμια του Βασιλείου Χαραμή!

6. Στις Γεννήσεις –Βαπτίσεις αναφέρθηκαν σε τέκνα του Γεωργίου Μαυροδημητράκη. Εσφαλμένα, καθώς πρόκειται για τέκνα του Χρήστου Μαυροδημητράκη. Ζητώ συγγνώμη για τα προκληθέντα προβλήματα!

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Προς αποφυγή παρόμοιων λαθών, ενημερώνω από τώρα ότι η συλλογή άρθρων και φωτογραφιών για το επόμενο φύλλο θα ανακοινώνεται στο προηγούμενο. Ωσαύτως, παρακαλώ να αποστείλετε το προς δημοσίευση υλικό σας μέχρι τις 12 Ιουλίου 2017 στην ταχυδρομική διεύθυνση Ηρακλείου 78-12243 Αιγάλεω και στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις nikosfix@gmail.com ή/και pap.marizza@hotmail.com. Επιπλέον, θα ήθελα να ζητήσω από τους πιο νέους γονείς, επειδή οι γεννήσεις και οι βαπτίσεις δεν γνωρίζουν τον ίδιο βαθμό διάδοσης των γάμων και των θανάτων, να στέλνουν και οι ίδιοι κάποιο μήνυμα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΛΚΑΝΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΛΑΚΩΝΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

προς την πατρίδα, μην τις μειώσετε ποτέ. Ο Θεός μαζί σας. Σας αγαπώ και σας εκτιμώ βαθύτατα».

Με τη σειρά του ο πρέσβης της Ελλάδας στον Καναδά κ. Γεώργιος Μαρκαντωνάτος, συνεχάρη τους διοργανωτές της εκδήλωσης καθώς και τους χορηγούς της.

Χαιρετισμούς προσφώνησαν ο πρόεδρος του Ελληνικού Κογκρέσου του Κεμπέκ κ. Θεοδοσόπουλος, καθώς και ο αντιπρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας Μόντρεαλ, κ. Κριλής.

Στην ομιλία του ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Τορόντο – Καναδά κ.κ. Σωτήριος, εξήρε το φιλανθρωπικό έργο των Λακωνικών συλλόγων καθώς και τη συνεχή συμπαραστάση σε φιλανθρωπικά έργα και στα έργα της Μητροπόλεως, αλλά και της διεύθυνσης του Palace και των συν-ιδιοκτητών Νικόλαο Τσατά και Τέρι Νικηφόρο.

Ως επίλογος στις ομιλίες, η πρόεδρος της Λακωνικής Αδελφότητας Καναδά κα Πατ Ταμβακολόγου – Κυριακού, αναφέρθηκε στη συμβολή όλων των ενημερωτικών μέσων της παροικίας για

την επιτυχία της εκδήλωσης ευχαριστώντας τα ένα – ένα ξεχωριστά, επίσης ευχαρίστησε τον κ. Κώστα Κουρεμπανά για τη συμβολή του στο καλλιτεχνικό πρόγραμμα, όπως και τους Ματθαίο Γιαννούλη και Έφη Θώδη, οι οποίοι εξασφάλισαν το γλέντι και το χορό της εκδήλωσης.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ & ΣΠΑΡΤΗΣ

Η κατανόηση της σημαντικής οικονομικής βοήθειας των Λακώνων ομογενών του Μόντρεαλ στα Ιδρύματα της Ιεράς Μητροπόλεώς μας
23/03/2017

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε στις 8 Ιανουαρίου 2017 η εκδήλωση αγάπης, που διοργανώθηκε από την Ομοσπονδία Λακωνικών Συλλόγων του Μόντρεαλ και απέβλεπε στην οικονομική ενίσχυση των Ιδρυμάτων της Ιεράς Μητροπόλεώς μας. Η εκδήλωση έλαβε χώρα στο πολυτελές Κέντρο Palace των κυρίων Νικολάου Τσατά και Τέρι Νικηφόρου, οι οποίοι

πρόσφεραν δωρεάν τις αίθουσες δεξιώσεων, τα εδέσματα και την αμοιβή του προσωπικού.

Με πρόσφατη επιστολή του ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Ευστάθιος εξέφρασε εγκάρδιες ευχαριστίες προς όλους όσοι συνετέλεσαν στην επιτυχία της εκδήλωσης.

Τα καθαρά κέρδη ανέρχονται στο ποσό των πενήντα τεσσάρων χιλιάδων εξακοσίων εξήντα πέντε δολαρίων Καναδά (54.665,78 \$). Η Ιερά Μητρόπολή μας θα κατανείμει το σημαντικό αυτό ποσό ως εξής:

- 10.000,00 \$ στο Άσυλο Ανιάτων Σπάρτης "ο Άγιος Παντελεήμων"
- 10.000,00 \$ στο Ίδρυμα Περιθάλψεως ΑΜΕΑ και ηλικιωμένων "η Αγία Παρασκευή" Μολάων
- 5.000,00 \$ στο Ίδρυμα Περιθάλψεως ΑΜΕΑ και ηλικιωμένων "ο Άγιος Χαράλαμπος" Ελίκας
- 5.000,00 \$ στο Γηροκομείο Νεαπόλεως "ο Άγιος Αθανάσιος"
- 5.000,00 \$ στον Βρεφονηπιακό Σταθμό Σπάρτης "ο Άγιος Βασίλειος"

- 5.000,00 \$ στον Βρεφονηπιακό Σταθμό Μονεμβασίας "Παναγία Χρυσοφίτισσα"

- 5.665,78 \$ στο πρόγραμμα "Βοήθεια στο Σπίτι" και
- 4.000,00 \$ στις Κατασκηνώσεις Ταυγέτης

Επίσης, με απόφαση του Σεβασμιώτατου Μητροπολίτη μας κ. Ευσταθίου, 5.000,00 \$ θα δοθούν στο Γηροκομείο Σπάρτης "οι Άγιοι Ανάργυροι", αν και πρόκειται για ανεξάρτητο Ν.Π.Ι.Δ που διαχειρίζεται τον δεν ανήκει στην Ιερά Μητρόπολή μας, λόγω των πιεστικών οικονομικών αναγκών που αντιμετωπίζει το τελευταίο διάστημα, με την ευχή σύντομα τα όποια προβλήματα να επιλυθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Η Ιερά Μητρόπολη Μονεμβασίας και Σπάρτης εκφράζει για μία ακόμη φορά ευγνώμονες ευχαριστίες προς τους απόδημους Λάκωνες του Μόντρεαλ και τους εύχεται ο Πανάγαθος Θεός να τους ανταποδώσει στο πολλαπλάσιο την φιλανθρωπική τους διάθεση.

ΘΥΜΑΜΑΙ

(αφήγημα για να ενημερώνονται οι νεότερες γενιές)

Στις παρακάτω γραμμές θα προσπαθήσω να παρουσιάσω τις μνήμες μου από τη σχολική ζωή των παιδιών του χωριού στα πέτρινα χρόνια 1944 - 1960.

Ι. Δημοτικό Σχολείο

Α. Γενικά

Στα πέντε μου χρόνια είχα ένα βιβλίο αναγνωστικό από τον μεγαλύτερο αδελφό μου, και το ξεφύλλιζα βλέποντας τις εικόνες του (οικογένεια Χωραφά), καθισμένος στο χαγιάτι μπροστά στο σπίτι μου.

Στο μπροστινό δωμάτιο είχαν εγκατασταθεί δύο Γερμανοί στρατιώτες, οδοντίατροι, με τον οδοντοτροχό τους, που μιλούσαν και Ελληνικά. Με πλησίασαν και προσπαθούσαν να μου μάθουν γράμματα της αλφαβήτου, συλλαβές και λέξεις. Φοβισμένος δεν μπορούσα να καταλάβω και να μάθω όσα μου έλεγαν. Στα χρόνια εκείνα δεν ήταν υποχρεωτική η φοίτηση στο Δημοτικό (στοιχειώδης παιδεία), με συνέπεια πολλά παιδιά του χωριού (κυρίως οικογενειών κτηνοτρόφων) να βγουν στην ζωή αναλφάβητα.

Όποια οικογένεια επιθυμούσε και μπορούσε έστελνε το παιδί της στο σχολείο όταν συμπλήρωνε τα επτά του χρόνια ή και αργότερα, ανάλογα με τις ανάγκες της. Δεν ήθελα να πάω σχολείο γιατί είχα ακούσει ότι ο τότε δάσκαλος του χωριού Δαγρές, ήταν αυστηρός και δούλευε πολύ τη βέργα. Τελικά, μετά από συμβουλές της μάνας μου και της θείας Γιαννούς Ταμπάκενας (γυναίκας του «Πασαμέρα» Γιάννη Ταμβάκου) με δέλεασαν δίνοντάς μου μία σακούλα με ξερά σύκα και καρύδια. Πήγα στο σχολείο στην ηλικία των επτά χρονών.

Πρώτος δάσκαλος ο Δαγρές, που έμενε στο σπίτι της Ζαγουμάνενας στη γειτονιά της Γούρνας. Επόμενοι δάσκαλοι ο Χρ. Τζάκας και η αδελφή του Ελένη Τζάκα, άριστοι απόφοιτοι του Γυμνασίου Μολάων. Δίδαν τους μαθητές όλων των τάξεων με φροντίδα και ζήλο και με αποδοτική μέθοδο διδασκαλίας. Τους οφείλουμε πολλές ευχαριστίες. Για να πάρουμε όμως ενδεικτικό εξεταστήκαμε από τον Ζαραβίνο, δάσκαλο στο γειτονικό χωριό Κυπαρίσι. Στη συνέχεια θυμάμαι τους δασκάλους Πολίτη, Κούτσαρη, Μιμηκόπουλο, που υπηρέτησαν στο χωριό, στην περίοδο 1946-1949. Τελευταίος δάσκαλός μου, ο Ηλίας Κακούλιας που διορίστηκε στο χωριό και εγκαταστάθηκε τον Μάρτιο του 1950.

Στα χρόνια του εμφυλίου πολέμου, και μέσα στον ίδιο χρόνο είχαμε συχνές αλλαγές στους δασκάλους και διακοπή της λειτουργίας του σχολείου, λόγω του κινδύνου της βίαιης στρατολόγησής τους από τους αντάρτες της περιοχής και των πολύ δύσκολων συνθηκών διαβίωσης.

Οι παραπάνω συνθήκες, η μη υποχρεωτική φοίτηση στο Δημοτικό και οι ανάγκες των οικογενειών (ιδίως των κτηνοτρόφων), είχαν ως αποτέλεσμα να φοιτούν στην ίδια τάξη μαθητές διαφόρων ηλικιών (με διαφορά 6-7 χρόνων). Θυμάμαι συμμαθητές μου στη Δευτέρα τάξη τον Σεινή, τον Μπρούτζο, τον Αντώνη Τσορομώκο (Σαμαρτζή), τον Μήτσο Κοσμά (Γράνα).

Β. Καταστάσεις και γεγονότα που θυμάμαι έντονα

Περιβολή (ντύσιμο) των μαθητών

Τα περισσότερα παιδιά ξυπόλυτα, λίγα παιδιά ποδεμένα με παπούτσια, συνήθως πλεχτά (πάπος λαστιχένιος) και ελάχιστα με παπούτσια (άρβυλα ή κοφτά) φτιαγμένα από τσαγκάρηδες του χωριού. Ντύσιμο φτωχικό, από ύφασμα αργαλειού ή ντριλι κα πλεχτή φανέλα που έπλεκε η μάνα. Τα μπαλωμένα παντελόνια έδιναν εικόνα «κουρελούς». Όσες οικογένειες είχαν συγγενείς στην Αμερική λάμβαναν δέματα με ρούχα (αμερικάνικου στυλ), τα οποία προσαρμόζαν στα παιδιά έτσι που θύμιζαν απόκριες (πολύχρωμα, μεγάλα νούμερα για παιδιά). Την εικόνα της περιβολής συμπλήρωνε η σχολική τσάντα, πάνινη από ύφασμα αργαλειού, με μακριά ράντα.

ΦΩΤΟΘΗΚΗ ΑΝΑΜΝΗΣΕΩΝ: Γάμος στην Κρεμαστή...

Γάμος στην Κρεμαστή το 1939. Γαμπρός είναι ο Θεόδωρος Μαυρομιχάλης και Νύφη η Παναγιώτα Παρδάλη. Οργανοπαίχτες από δεξιά ο Παναγιώτης Νεοφώτης, δίπλα του ο Χρήστος Παναρίτης και ενδιάμεσα ο μαθητευόμενος Παντελής Γκλιάνης. Αριστερά του γαμπρού, διακρίνονται η αδελφή του, Παναγιώτα Μαυρομιχάλη και ο αδελφός του, Γεώργιος Μαυρομιχάλης. Αρχείο Κωνσταντίνου Ξερακιά.

Εμφάνιση μαθητών

Κουρεμένοι με την ψιλή μηχανή

Τα πόδια (καλάμι) γεμάτα πέλιζες (πληγές) του χειμώνα (που οφειλόταν στο στέγνωμα στη φωτιά της παρεστιάς μετά από κίνηση στο πάγο ή χιόνι)

Χέρια καθαρά

Ψείρες στο κουρεμένο κεφάλι, και στο σβέρκο Σώματα λιπόβαρα, αλλά μάγουλα κατακόκκινα και βλέμμα έντονο.

Διατροφή μαθητών

α. Πρωινό στο σπίτι

Κρασόψωμο (φέτα ψωμιού καψαλισμένη στη φωτιά της παρεστιάς, βρεγμένη με κρασί και με σταγόνα λαδιού) ή γάλα από τη γίδα του σπιτιού (χωρίς ζάχαρη, με αλάτι) ή σκέτη φέτα ψωμιού (πασπαλισμένη με ζάχαρη όταν υπήρχε στο σπίτι).

Πολλά παιδιά έφευγαν για το σχολείο νηστικά. Σημειώθηκαν περιπτώσεις που μαθητές έπιναν μαλτζές (γίδες οικόσπτες) του χωριού και βύζαιναν το γάλα τους από το μαστάρι τους.

Μαθητής που ήρθε πρῶτο στο σχολείο, ξεκινώντας από τη στάνη της οικογένειας, στα Καμήνια, έβγαλε από τη τσάντα του ελιές (πιναζόντας τις σκάλες παρατάσσονταν οι μαθητές που είχε ρίξει στη τσάντα του κρυφά από τη μάνα του, και μία φέτα ξερόψωμο).

β. Πρωινό στο σχολείο

Μετά την αμερικάνικη βοήθεια (Σχέδιο Μάρσαλ) καθιερώθηκε πρωινό (γάλα ή κακάο, τυρί κίτρινο) που το ετοίμαζαν οι μαθητές στην αυλή του τότε γκρεμισμένου σπιτιού του δασκάλου και το μοίραζαν στους μαθητές.

γ. Το φαγητό της οικογένειας πάντα φτωχό σε ποσότητα και αναγνωστικού) που τις είχε ρίξει στη τσάντα του κρυφά από τη μάνα του, και μία φέτα ξερόψωμο).

Πρωινή συγκέντρωση στην αυλή του σχολείου

Το κάθε παιδί, μόλις άκουγε την (μικρή) καμπάνα της εκκλησίας ξεκινούσε για το σχολείο κρατώντας ένα δαυλί (ξύλο) για την σόμπα του σχολείου (από Οκτώβριο έως Μάρτιο). Μπροστά στις σκάλες παρατάσσονταν οι μαθητές κατά τάξη (ζυγισμένοι – στοιχισμένοι), παρουσία του δασκάλου. Απαγγελλόταν η πρωινή προσευχή και ακολουθούσε επιθεώρηση καθαριότητας (νύχια, γόνατα ξυπόλυτων ποδιών, μαντήλι, ψάξιμο για ψείρες). Θυμάμαι την περίπτωση μαθητή που δεν είχε καθαρά γόνατα, και τον έστειλε ο δάσκαλος στον νερόμυλο του Λαλά («Μπλότσιο») να πλύνει

τα πόδια του και να τα τρίψει με πέτρα του ποταμιού τα ακάθαρτα γόνατά του.

Η αίθουσα διδασκαλίας

Στην αίθουσα διδασκαλίας παρόντες μαθητές πολλών τάξεων, καθήμενοι σε θρανία τριθέσια.

Στους τοίχους της αίθουσας, κρεμασμένες εικόνες Ηρώων του 1821. Η έδρα με τον τραπέζι του δασκάλου, πάνω στο οποίο υπήρχε ένα βιβλίο («Ατπασα Ύλη»), που περιλάμβανε τα διδακτέα μαθήματα ανά τάξη), η βέργα και το κουδούνι. Πίσω από το τραπέζι του δασκάλου, κρεμασμένοι στον τοίχο, οι γεωγραφικοί χάρτες (παγκόσμιος, της Ελλάδας) και ο μαυροπίνακας.

Σε κεντρική θέση της αίθουσας ήταν εγκατεστημένη η σόμπα του σχολείου. Στο πάτωμα υπήρχε καταπαχτή που οδηγούσε στο σκοτεινό υπόγειο, όπου κατέβαιναν οι άτακτοι και αδιάβαστοι μαθητές που είχαν τιμωρηθεί από το δάσκαλο με την ποινή της «νηστείας». Παρέμεναν στο σκοτεινό υπόγειο 2-3 ώρες φοβισμένοι και έβγαιναν έξω με εντολή του δασκάλου. Είχα τιμωρηθεί με νηστεία από τον δάσκαλο Μιμηκόπουλο ως μαθητής της Πέμπτης Τάξης.

Η καθαριότητα, ο αερισμός της αίθουσας, η τακτοποίηση του μαυροπίνακα (σπόγγος, κιμωλίες) αποτελούσαν υποχρέωση του επιμελητή της τάξης, που όριζε ο δάσκαλος.

Η διδασκαλία

Το σχολείο λειτουργούσε πρῶτο (08:00 έως 12:00) και απόγευμα (14:00 έως 17:00). Ο δάσκαλος μοίραζε τις διαθέσιμες ώρες διδασκαλίας σε όλες τις τάξεις. Όταν είχε μάθημα η μία τάξη, οι μαθητές των άλλων τάξεων ή διάβαζαν τα δικά τους μαθήματα, ή άκουγαν το μάθημα που δίδασκε ο δάσκαλος στην άλλη τάξη.

Οι μαθητές δεν είχαν άλλα βιβλία εκτός από το αναγνωστικό (που χορηγούσε δωρεάν το σχολείο) και το βιβλίο της αριθμητικής (όσοι μπορούσαν να το αγοράσουν).

Στο μάθημα της Γραμμικής και Αριθμητικής έγραφαν στο «πρόχειρο» τετράδιο τις σημειώσεις που έγραφε ο δάσκαλος στον μαυροπίνακα. Οι επιμελείς μαθητές πρόσεχαν πολύ την παράδοση του δασκάλου. Οι αδιάβαστοι και αδιάφοροι δοκίμαζαν την «βέργα» του δασκάλου (5-10 βεργιές στις παλάμες), το τράβηγμα των αυτιών και συχνά τις σφαλιάρες του και στη συνέχεια, δεύτερο χέρι, το ξύλο του πατέρα.

Το διάλειμμα

Στο διάλειμμα οι μαθητές (αγόρια, κορίτσια) έπαιζαν στην αυλή του σχολείου (μπροστά, πίσω) τα τοπικά παιχνίδια (σπλαβάκια, παίδα,

γύρο, αμάδες, πετροπόλεμο οι σκληροί και «κουτσό» οι κοπέλες).

Τον Μάιο του 1946, στην ώρα του διαλείμματος, θυμάμαι έντονα ένα συνταρακτικό γεγονός:

Ακούσαμε πυροβολισμούς στην κορυφή της ράχης (προς Άη Δημήτρη) και έναν άνδρα να κατεβαίνει φοβισμένος και με μεγάλα άλματα την πλαγιά, κατευθυνόμενος στο χωριό. Ο αντάρτης «Γούσουλας» από τον Άγιο – Δημήτρη και ένας σύντροφός του είχαν σκοτώσει ένα συγχωριανό μας που τον είχαν καλέσει σε συνάντηση μαζί με φίλο του από το χωριό στη Ράχη. Το γεγονός συγκλόνισε τους μαθητές και όλο το χωριό.

Διάβασμα στο σπίτι

Δεν ήταν εύκολο. Οι γονείς κουρασμένοι από την καθημερινή δουλειά και πεζοπορία, οι περισσότεροι με τελειωμένες 2-3 τάξεις του Δημοτικού δεν μπορούσαν να βοηθήσουν τα παιδιά τους. Δεν είχαμε τα βιβλία των μαθημάτων εκτός από το Αναγνωστικό και Αριθμητικής (όσοι το αγόραζαν).

Διάβασμα – γράψιμο (ορθογραφία, προβλήματα αριθμητικής) το δείλι (απόγευμα) όταν μεγάλωνε η μέρα και το βράδυ (το Φθινόπωρο – Χειμώνα) υπό το φως του λυχναριού ή της λάμπας, κοντά στην παρεστιά, όπου καθόταν όλα τα μέλη της οικογένειας.

Ο εορτασμός της 25ης Μαρτίου

Γιορταζόταν με τον ενθουσιασμό όλων των μαθητών και του δασκάλου. Οι περισσότεροι μαθητές φορούσαν τη στολή των αρματολών (φουστάνελα, φέσι, σπαθί).

Ο εορτασμός γινόταν μέσα στην αίθουσα, όπου παρευρισκόταν οι γονείς των μαθητών και μαθητριών και περιλάμβανε απαγγελίες ποιημάτων για το 21, τραγούδια «αγωνιστών του 21» (Γέρο Δήμος), θέατρο και ομιλία του δασκάλου για την σημασία της γιορτής. Έξω από την αίθουσα, στην αυλή του σχολείου, μαθητές και μαθήτριες τραγουδούσαν και χόρευαν εθνικούς χορούς.

Ομολογώ ότι η μεγάλη συμμετοχή των κατοίκων του χωριού, η αύρα αυτού του εορτασμού και ο ενθουσιασμός με συγκινούν και σήμερα.

Εκκλησιασμός

Κάθε Κυριακή και γιορτή, οι μαθητές και μαθήτριες του σχολείου, συγκεντρώνονταν στην αυλή του σχολείου (ώρα 08:00) και σε παράταξη, συνοδευόμενοι από το δάσκαλο, πήγαιναν στην εκκλησία και παρακολουθούσαν την λειτουργία μέχρι το τέλος της. Οι ανήσυχτοι (ατακτούντες και συνομιλούντες) δοκίμαζαν πολλές φορές τη σφαλιάρα των Εκκλησιαστικών Επιτρόπων. Από μαθητές, που όριζε

ο δάσκαλος, το εκκλησίασμα άκουγε το «πιστεύω» και το «πάτερ ημών».

Η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της χρονιάς

Σε συγκέντρωση του σχολείου, ο δάσκαλος ανακοίνωνε τους βαθμούς προαγωγής και αποφοίτησης και παράδιδε αντίστοιχα το ενδεικτικό ή απολυτήριο στους μαθητές και μαθήτριες. Δεν θυμάμαι να είχαν παρευρεθεί ποτέ γονείς στην συγκέντρωση αυτή. Πολλοί περιέργοι σχολιαστές κάτοικοι του χωριού, ρωτούσαν επίμονα τα παιδιά αν προβιβάζτηκαν και με ποιο βαθμό.

Οι χαμηλόβαθμοι ή στάσιμοι (στην ίδια τάξη) είχαν δοκιμάσει την ειρωνεία ή τα πικρά σχόλια των περιέργων κατοίκων.

Το απολυτήριό μου το πήρα από τα χέρια του τελευταίου δασκάλου μου Ηλία Κακούλια, ο οποίος μου πρότεινε να πάω στο Γυμνάσιο και μου ευχήθηκε καλή πρόοδο.

II. Γυμνάσιο

A. Γενικά

Τότε που τελείωσα το Δημοτικό σχολείο (1951) η κατάσταση στο χωριό ήταν απελπιστική. Φτώχεια απερίγραπτη. Μόλις είχε τελειώσει ο Εμφύλιος, οι πληγές ανοικτές και στο χωριό βρισκόταν ακόμη μεταβατικό Απόσπασμα της Χωροφυλακής.

Χρήματα δεν κυκλοφορούσαν, οι κάτοικοι ασχολούνταν αποκλειστικά για να εξασφαλίσουν το ψωμί της οικογένειας. Κανένα από τα παιδιά του χωριού δεν φοιτούσε στο Γυμνάσιο.

Οδικό δίκτυο δεν είχε κατασκευασθεί, όλες οι κινήσεις προς Λεωνίδιο Μολάοι (όπου λειτουργούσε το Γυμνάσιο) γίνονταν με ζώα. Τηλεφωνικό δίκτυο, ρεύμα ηλεκτρικό δεν υπήρχαν. Η εξωτερική μετανάστευση δεν είχε ανοίξει τις πύλες της προς τις πλούσιες χώρες (Αμερική, Καναδάς, Αυστραλία). Η εσωτερική μετανάστευση προς την Αττική για αναζήτηση εργασίας περιορισμένη έως μηδενική.

Αυτή η κατάσταση ήταν απαγορευτική, για φοίτηση παιδιών σε Γυμνάσιο (δτάξιο) μετά το απολυτήριο Δημοτικού, μας πίκραινε και μας απογοήτευε.

B. Η φοίτηση στο Γυμνάσιο

Μετά την αποφοίτησή μου από το Δημοτικό, την προτροπή του δασκάλου Ηλία Κακούλια και παρέμβασή του στον παππού μου, αποφασίστηκε από τους γονείς μου οι φοίτησή μου στο Γυμνάσιο Λεωνιδίου. Έδωσα εισαγωγικές εξετάσεις τον Σεπτέμβριο στο Γυμνάσιο Λεωνιδίου και μετά την επιτυχία ετοιμάστηκα για τη φοίτηση.

Οι αποσκευές μου, ένας μπόγος με σκεπάσματα ύπνου και ένα δέμα (χαρτοκιβώτιο) με τα ρούχα ντυσίματος (δύο παντελόνια ντριλινα, ένα σακάκι, μία πλεχτή φανέλα, υφαντά εσώρουχα, πετσέτα προσώπου). Φορούσα κοντό παντελόνι. Παπούτσια ένα ζευγάρι όλο το χρόνο, φτιαγμένο από τσαγκάρη του χωριού.

Έμενα στο σπίτι της Μεταξούς Γολεγού, που τον προηγούμενο χρόνο έμενε ο αδελφός μου μαθητής τελευταίας τάξης του Γυμνασίου. Για τη διαμονή και φαγητό συμφωνήθηκε η αμοιβή της 150 δραχμές. Η μεταφορά μου στο Λεωνίδιο με μουλάρι, οργανώθηκε από τον παππού. Ξεκίνησαμε κατά τα μεσάνυχτα και φτάσαμε στο Λεωνίδιο μόλις ξημέρωσε. Την ημέρα αυτή είδα για πρώτη φορά θάλασσα από την κορυφή του «Τζούμου» και μου έκανε περιέργη εντύπωση. Η οικογένεια που έμενα ως οικότροφος, ήταν φτωχή και με μεγάλη δυσκολία αντιμετώπιζε την επιβίωσή της. Ήταν όμως φιλική απέναντί μου

Την πρώτη φορά που φοίτησα στο Γυμνάσιο Λεωνιδίου συνάντησα πολλές δυσκολίες.

Ανεπάρκεια φαγητού (φτωχό, λίγη ποσότητα). Για να αντιμετωπίσω τον υποσιτισμό, μαζί με φίλους συμμαθητές μου από φτωχές περιοχές (Παληχώρι, Αγ. Βασίλη, Κοσμά, Βασκίνα) αγοράζαμε από το φούρνο του «Κουρμπέλη» μία κουλούρα μαύρο ψωμί και το τρώγαμε καθισμένοι στα παγκάκια της βιβλιοθήκης Λεωνιδίου, όπου πηγαίναμε τακτικά για να διαβάσουμε. Δεν είχα επικοινωνία με το χωριό και την οικογένειά μου για να μου στέλνουν καμιά πίτα. Στις διακοπές Χριστουγέννων – Πάσχα έφυγα από το Λεωνίδιο για το χωριό στις τρεις το απόγευμα και μετά από πεζοπορία έξι ωρών, περνώντας από το δάσος του «Τούμπαλι» κατάκοπος και ιδρωμένες

έφτασα στο σπίτι μου κατά τις εννέα το βράδυ. Δοκίμασα μεγάλη χαρά και ένοιωσα σαν μετανάστης εξωτερικού.

Το Γυμνάσιο Λεωνιδίου, είχε αυστηρές αρχές και καλούς καθηγητές. Τελείωσα την πρώτη τάξη (τρίτη δτάξιο) με επιτυχία. Γνώρισα συμμαθητές και φίλους, παιδιά πολύ φτωχών οικογενειών από τα ορεινά της Κυνουρίας, άριστους μαθητές που σταδιοδρόμησαν με μεγάλη επιτυχία.

Οι δυσκολίες επικοινωνίας με το χωριό, και ο προβληματισμός της βασικής διατροφής με ανάγκασαν να συνεχίσω και να τελειώσω τις Γυμνασιακές σπουδές στο Γυμνάσιο Μολάων (πρωτεύουσα επαρχίας Επιδαύρου Λιμηράς).

Οι συνθήκες διαβίωσης και διατροφής ήταν καλύτερες γιατί ήταν πιο εύκολη η επικοινωνία με το χωριό και η αποστολή από την οικογένεια ειδών διατροφής (πίτα, καλτσούνια, αυγά), μέσω των Κρεμασιτών, που πήγαιναν με τα ζώα τους στους Μολάους για διάφορους λόγους (υπηρεσίες, γιατρούς, δικαστήρια).

Στο Γυμνάσιο Μολάων φοιτούσαν περίπου 800 μαθητές. Οι μαθητές των φτωχών περιοχών του Ζάρακα, ζούσαν σε κατάσταση φτώχειας και μιζερίας. Διαμονή σε ανήλια δωμάτια, φτωχή διατροφή, που την άνοιξη συμπληρωνόταν με τα σάχαλα (μύγδαλα πριν από την ωρίμανση) που μαζεύαμε από τις μυγδαλιές του κάμπου των Μολάων.

Αισθανόμασταν άσχημα όταν βγαίναμε βόλτα στην πόλη και συγκρίναμε το δικό μας επίπεδο διαμονής – διατροφής και ντυσίματος, με αυτό των παιδιών των πλουσίων περιοχών της περιοχής (Μολάων, Μονεμβασιάς, Νεάπολης), οι οποίες είχαν καθημερινή συγκοινωνία με λεωφορείο και οι εύπορες οικογένειές τους έστελναν καθημερινά τρόφιμα και φαγητά στα παιδιά τους, μαθητές Γυμνασίου. Θυμάμαι μαθητές από Μολάους, Ασωπό, Παπαδιάνικα, που φορούσαν κουστούμια και παπούτσια πολυτελείας και είχαν πολλά χρήματα.

Όμως οι μαθητές Γυμνασίου Μολάων που κάθονταν από την ορεινή περιοχή Ζάρακα, ήταν επιμελείς, άρισταν στα μαθήματά τους και έθεσαν κύριο στόχο τους, την εισαγωγή σε Πανεπιστημιακές Σχολές.

Το Γυμνάσιο είχε ελλείψεις (αριθμητικά και ποιοτικά) σε καθηγητές, με αποτέλεσμα να μην διδασκόταν όλη η διδακτέα ύλη. Η έλλειψη αυτή ανάγκαζε τους μαθητές να παραγγέλνουν (μέσω του βιβλιοπωλείου Μοσχοβάκου) στην Αθήνα, εξωσχολικά βιβλία κυρίως θετικών επιστημών για να διαβάσουν και να ενημερώνονται στα θέματα που εξητούντο στις εισαγωγικές εξετάσεις Πανεπιστημίων.

Προκειμένου να αγοράσω εξωσχολικά βιβλία (μαθηματικά, φυσική) από την Αθήνα, έγραφα επιστολή στον μπάρμπα Γιώργο Δούνα στην Αμερική, και τον παρακάλεσα να με βοηθήσει στέλνοντας 50 δολάρια. Ο καλός θεός μου έστειλε 70 δολάρια και μου ευχήθηκε να συνεχίσω το διάβασμα και επιτυχία στους στόχους μου. Αγόρασα τα βιβλία αξίας 55,00\$ και με τα υπόλοιπα δολάρια έφαγα για πρώτη φορά στην ζωή μου εκτός σπιτιού, μαζί με δύο φίλους μου από τον Άγιο Δημήτρη, στο εστιατόριο του Καράμπελα (γεύμα από μουσακά).

Μέχρι το έτος 1953 ήμουν ο μοναδικός Κρεμασιώτης που φοιτούσε στο Γυμνάσιο. Άργότερα που βελτιώθηκε η κατάσταση προστέθηκαν ο Γρ. Πριφτάκης και οι μαθήτριες Μαρία Λ. Παπαμιχαλοπούλου και Ελευθερία Αν. Παπαϊωάννου.

Αποφοίτησα από το Γυμνάσιο των Μολάων το 1957.

III. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τα παιδιά του χωριού, που είχαν ανάγκη να μάθουν γράμματα στη 10ετία 1944-1960 βρέθηκαν σε ένα ωκεανό φτώχειας, μιζερίας και στερήσεων. Διαδρομή ζωής: «Γολγοθάς». Όμως δεν δειλιάσαν, άντεξαν, προσπάθησαν, σταδιοδρόμησαν με επιτυχία, διατήρησαν την ακεραιότητα του καλού χαρακτήρα, του καλού πατριώτη.

Έβαλαν στόχους και οράματα στη ζωή τους και προσπάθησαν να τους πετύχουν με σκληρή δουλειά, ακαταμάχητη υπομονή και αφοσίωση στις επιλογές τους που έκαναν από το σχολείο. Αυτός ο αγώνας ως αποτέλεσμα παραδειγματισμό για τη σημερινή γενιά των παιδιών της Κρεμαστής, όπου ζουν και μαθητεύουν σήμερα.

N.A.D.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Το περασμένο καλοκαίρι ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις των Συλλόγων Κρεμασιτών Εσωτερικού αφ' ενός με τη Διαχειριστική Επιτροπή του Κληροδοτήματος NICK PAPPAS και αφ' ετέρου με το Δήμο Ευρώτα Λακωνίας. Οι διαπραγματεύσεις αυτές κατέληξαν στην επίστρωση της πλατείας του χωριού με μανιάνικη πλάκα, λόγω φθοράς της πλάκας Καρύστου που είχε τοποθετηθεί το 1997, με χρηματοδότηση του κληροδοτήματος. Το νέο υλικό θεωρείται πιο ανθεκτικό στον πάγο. Την στιγμή που γράφονταν αυτές οι γραμμές, το έργο είναι στο στάδιο της ολοκλήρωσης. Εξαιρετικά σημαντική κρίνεται η συνεισφορά του πολιτικού μηχανικού, Αναστάσιου Παρδόλη, που με κίνητρο την αγάπη του για το χωριό συνέβαλε ποικιλοτρόπως για την ολοκλήρωση του έργου. Η πλατεία της Κρεμαστής, με όρια την προτομή του Νικολάου Παπαμιχαλοπούλου, τον αυλόγυρο της εκκλησίας της Παναγίας και τις οδικές αρτηρίες προς την κάτω πλατεία και τη γειτονιά της Γούρνας.

Το εξαιρετικά σημαντικό εξωραϊστικό έργο πλέον βρίσκεται στη χρήση όλων μας, αλλά και των μελλοντικών γενεών. Πρέπει, λοιπόν, όλοι να το προστατέψουμε με προσωπικές μας ενέργειες. Ωστόσο, η στάθμευση στο χώρο της πλατείας των ιδιωτικών αυτοκινήτων πρέπει να σταματήσει, όχι μόνο το καλοκαίρι, αλλά και την υπόλοιπη χρονιά!

-Στο προηγούμενο φύλλο, δημοσιεύθηκε άρθρο μου με θέμα τη διόρθωση των τετραγωνικών μέτρων των κατοικιών. Στην έκκλησή μου για πληρέστερη ενημέρωση απήντησε ο Εκπρόσωπος της Τοπικής Κοινότητας Κρεμαστής, κ Αλέξανδρος Πριφτάκης. Ο κ Πριφτάκης μου ζήτησε αν σας ενημερώσω ότι για τη διόρθωση της επιφάνειας των κατοικιών έχει δοθεί παράταση μέχρι τις 31/12/2017 ενώ το διαδιδόμενο πρόστιμο θα επιβληθεί, όταν επιτροπές δημοτικών υπαλλήλων θα συγκρίνουν τη δηλωθείσα επιφάνεια με την πραγματική, μετά τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας.

-Στις 26 Δεκεμβρίου 2016 απεβίωσε σε ηλικία 89 ετών ο π. Νικόλαος Πορφύρης, εφημέριος Μαριού Κυνουρίας. Ο π. Νικόλαος ήταν μέλος της οικογένειας που διαχειριζόταν τον παλιό Πορφυρέικο μύλο στο Μαρί. Άνθρωπος του μόχθου, οικοδόμος στην Καλλιθέα Αττικής αρχικά, στη συνέχεια ιερέας του Θεού του Υψίστου στη γενέτειρά του! Άριστος οικογενειάρχης, απλός στο φέρισμό του! Πραγματικά, ενσάρκωνε τα ιδεώδη των Μακαρισμών, ειδικά του πτωχού τω πνεύματι και του πράου και ειρηνοποίου! Επιπλέον, ήταν και ειλικρινής φίλος της Κρεμαστής, συνδέσαν δε φιλικώς με αρκετούς συγχωριανούς, τόσο στο χωριό, όσο και στην Αθήνα! Αιωνία η μνήμη Νικολάου πρεσβυτέρου!

-Λίγες ημέρες μετά, στις 07 Ιανουαρίου 2017, απεβίωσε σε ηλικία 42 ετών η Μπέττυ Λεωτσάκου. Η Μπέττυ Λεωτσάκου ήταν εγγονή του π. Μιχαήλ Λεωτσάκου, εφημέριου Απιδιάς, και θυγατέρα του Ιωάννη Λεωτσάκου, πολυτάλαντου μουσικού-χορωδού και ιεροψάλτη, παρά το γεγονός ότι στερήθηκε την όρασή του από έκρηξη χειροβομβίδας μετά τη λήξη της Κατοχής. Η Μπέττυ Λεωτσάκου ήταν μια ταξιόλογη Λάκαινα, κατά κοινή ομολογία όσων τη γνώρισαν προσωπικά και διακρινόταν για την ευγένεια και την πλούσια κοινωνική της προσφορά. Χρημάτισε πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου Απιδιωτών Αθηνών «Η ΠΛΑΑΙΑ ΚΩΜΗ», καθώς και του Διεθνούς Συμβουλίου για την Εκπαίδευση Ατόμων με Προβλήματα όρασης του Κέντρου Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τη σκεπάζει και ας έχουν οι γονείς και ο σύζυγός της πλούσια την εξ ύψους παρηγορία!

-Στις 16 Ιανουαρίου 2017 πραγματοποιήθηκε η Κοπή της Βασιλόπιπας του Συλλόγου Αγιοδημητριωτών Αθηνών. Ο υπογράφων, αλλά και ο Δημήτριος Τερίζης γίνανε δεκτοί με πολλά αγάπη από τους κοντοχωριανούς μας, στους οποίους ευχόμαστε το 2017 να φέρει ό,τι καλό!

-Στις 11 Φεβρουαρίου 2017 πραγματοποιήθηκε η Παρουσίαση του Λακωνικού Ημερολογίου 2017 των Εκδόσεων Ιδιομορφή στην Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Πειραιά. Θέμα του φετινού Ημερολογίου είναι η χερσόνησος του Μαλέα, η οποία ταυτίζεται με την τέως επαρχία Επιδαύρου Λιμηράς. Στην παρουσίαση συμμετείχε ο Νίκος Μπαριάμης, ο οποίος και μίλησε για τη μουσικοχορευτική παράδοση της Ανατολικής Λακωνίας. Άρθρο του με αυτό το θέμα φιλοξενείται και σε αυτό το ημερολόγιο. Αξιόλογη και φέτος η έκδοση του Λακωνικού Ημερολογίου, αν και δεν ελλείπουν βασικά λάθη σε ορισμένα σημεία. Για παράδειγμα, σε Κατάλογο Εκκλησιών των χωριών της τέως Επαρχίας Επιδαύρου Λιμηράς, που επιμελήθηκε η Ι. Μητρόπολη Μονεμβασιάς και Σπάρτης, ακρίτως ταυτίστηκε ο σημερινός Δήμος Μονεμβασιάς με την τέως Επαρχία Επιδαύρου Λιμηράς, με συνέπεια η Κρεμαστή και τα λοιπά

χωριά της ΔΕ Νιάτων του Δήμου Ευρώτα να μην συμπεριληφθούν στον κατάλογο.

Στο περιθώριο της εκδήλωσης, ο υπογράφων είχε ένα διάλογο με την κ Λιβανού, Γενική Γραμματέα της Ομοσπονδίας Βασιλικών Συλλόγων, και τη μητέρα της. Η μητέρα της ανήκει στην οικογένεια Πολυμενάκου από το Λάγιο και είναι κόρη του καπετάνιου του ΕΛΑΣ, που απελευθέρωσε τα Κύθηρα κατά τη διάρκεια της Κατοχής. Μου αφηγήθηκε, λοιπόν, ότι η φήμη του πατέρα της ως στελέχους του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ Λακωνίας και ο φόβος μην συλληφθούν η σύζυγός και τα παιδιά του από τους Γερμανούς προκάλεσαν τη μετάφορά τους στην Κρεμαστή, στα μέσα του 1943, όπου φιλοξενήθηκαν σε σπίτι στην πλατεία του χωριού. Η Κρεμαστή εκείνη την περίοδο αποτελούσε βάση του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ. Η οικογένειά της παρέμειναν φιλοξενούμενοι μέχρι τις αρχές του 1945, οπότε και εγκαταστάθηκαν στην Αττική. Ασχέτως πολιτικών πεποιθήσεων, ο διάλογος με τη γηραιά κυρία ήταν εξαιρετικά συγκινητικός!

- Ύστερα από πολλά χρόνια αδράνειας, πραγματοποιήθηκε η διανοίξη του δρόμου Κυπαρισίου-Φωκικιανού. Το γραφικό πρώην επίγειο της Κρεμαστής αποκτά πλέον οδική σύνδεση με το Λεωνίδιο και το Αρκαδικό Χωριό!

- Στις 5 Μαρτίου 2017, την Κυριακή της Ορθοδοξίας, στο εντευκτήριο του Συλλόγου των εν Αττική Λακεδαιμονίων έγιναν οι αρχαιρεσίες για το νέο Διοικητικό Συμβούλιο. Πρόεδρος επανεξελέγη ο κ Δημήτριος Καστάνης ενώ παραμένει στο Διοικητικό Συμβούλιο ο καταγόμενος από τον Άγιο Δημήτριο Ζάρακος κ Κωνσταντίνος Μπατσάκης.

-Την Κυριακή Β' Νηστείων, ημέρα που η τοπική Εκκλησία τιμά τη Σύναξη των Λακώνων Αγίων, στις 12 Μαρτίου 2017, χειροτονήθηκε πρεσβύτερος ο διάκονος π. Ηλίας Κοκκορός, γιος του π. Παναγιώτη Κοκκορού στον Ιερό ναό του Αγίου Νικολάου Σπάρτης. Ο π. Ηλίας, ο Λούης, κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής του μεγάλωσε στην Κρεμαστή, όπου είχε τοποθετηθεί ο πατέρας του, ως εφημέριος, αποτελεί δε και βαπτιστήρι του κ. Παναγιώτη Δούνια. Εξαιρετικά συγκινητική η είδηση, ελπίζουμε το καλοκαίρι ο π. Ηλίας να τελέσει τη Θεία Λειτουργία στην Κρεμαστή, για να μπορέσουμε αν του ευχηθούμε το ΑΞΙΟΣ.

-Στις 12 Νοεμβρίου 2016 ο Γεώργιος Ταμβάκος κατέλαβε την Τρίτη θέση στο Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Παγκρατίου στο Emboli στην Ιταλία. Συγχαρητήρια!

-Παραμένοντας στο πεδίο του αθλητισμού, με μεγάλη επιτυχία διεξάγονται στη Σκάλα και στο Βλαχιάτη οι αθλητικές δραστηριότητες με συμμετοχή πολλών αντιπροσωπειών από ευρωπαϊκά κράτη. Το ενδιαφέρον για την περιοχή μας οφείλεται στο γεγονός ότι ο Δήμος Ευρώτα έχει τιμηθεί με τον τίτλο της Ευρωπαϊκής πρωτεύουσας των Sports για το έτος 2017. Οι ζημιές που προκλήθηκαν από τις πρόσφατες θεομηνίες και που είχαν ως συνέπεια να κηρυχθεί ο Δήμος σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης μέχρι το τέλος Αυγούστου δεν φαίνεται αν μειώνουν το μερτάκι των δημοτικών αρχόντων και των υπαλλήλων των αρμόδιων για την άρτια διοργάνωση.

- Η κα Μάγια Γεωργαντοπούλου-Φιλίππιδη, η οποία τυγχάνει εγγονή της Ασπασίας Μελαχροινού, το γένος Παπαιωάννου, αδελφής του μπαρμπα-Ανάργυρου και του παπα-Κώστα, εξέδωσε πρόσφατα μια νουβέλλα με τίτλο «Απόπειρα Ζωής» (Εκδόσεις Περίπλους). Θέμα του ο τρόπος που βιώνει ο σύγχρονος άνθρωπος την οικονομική κρίση. Ευχόμαστε να είναι Καλοτάξιδο!

-Στις αρχές του μήνα Μαρτίου, ο κ. Θεόδωρος Μπόλλας, αντιδήμαρχος και πρώην δήμαρχος Έλους, ανακοίνωσε την παραίτησή του από το αξίωμα του αντιδημάρχου. Ο κ Μπόλλας αποτελεί αυτοδιοικητικό που τίμησε τα ποικίλα αξιώματα που κατέλαβε! Του ευχόμαστε καλή ξεκούραση κατά την ιδιωτική του ζωή, την οποία ελπίζουμε να πλουτίσει με φιλολογικές δραστηριότητες.

-Ύστερα από αναμονή πολλών ετών, επιτέλους άρχισαν κινήσεις για την εγκατάσταση σε νέο κτήριο του Αρχαιολογικού Μουσείου Σπάρτης. Το νέο κτήριο, σε συνδυασμό με το Κέντρο Μελέτης Βυζαντινού πολιτισμού που λειτουργεί στο ανακαινισθέν Παλάτι των Παλαιολόγων στο Μυστρά, θα αλλάζουν τον πολιτιστικό χάρτη της Πελοποννήσου. Υπομνήφιο για την εγκατάσταση του Μουσείου θεωρείται το κτήριο ενός παλιού εργοστασίου.

-Στις αρχές Φεβρουαρίου 2017 αναρτήθηκαν οι δασικές χάρτες της Λακωνίας, μεταξύ αυτών και της περιοχής της Κρεμαστής. Στην Κρεμαστή δεν φαίνεται να παρατηρούνται τα προβλήματα άλλων περιοχών, όπου καλλιεργήσιμες εκτάσεις φαίνονται ως δασικές. Σε κάθε περίπτωση, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να αναλάβουν δράση, διότι η προθεσμία υποβολής αντιρρήσεων λήγει στις 03 Ιουνίου 2017 και για τους κατοίκους στην αλλοδαπή 17 Ιουνίου 2017.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΛΚΑΝΗΣ

Ο ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ ΤΗΣ ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΓΥΡΙΣΕ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΞΕΝΙΤΙΑΣ

- Εσείς πουλιά του Μάη και της Άνοιξης
- εσείς πάντα περνάτε από τον τόπο μας
- για χαμπηλώστε λίγο τα φτερούδια σας
- Γράμμα χω να σας δώσω μια φιλή γραφή
- Να πάτε στην καλή μου τη μανούλα μου
- Πέστε της τα μαντάτα πως παντρεύτηκα
- Και πήρα μια γυναίκα μάγισσα ζουρλή
- Μαγεύει τα καράβια και δεν αρμενούν
- εμάγεψε και μένα και δε μπορώ ναρθώ
- όταν κινώ για νάρθω χιόνια και βροχές
- Κι όταν γυρίζω πίσω ήλιος και ξαστεριές .

Ηταν δεν ήταν δέκα χρόνων πήγαινε ξυπόλυτο στη καζάρμα για να μάθει γράμματα και έπαιζε ανέμελο στου Μοίρα και στη Γούρνα με τα άλλα παιδιά, ακόμα πήγαινε να βοσκήσει τη γίδα του σπιτιού κοντά στους κήπους, ανοιγόκλεινε τις κότες και έτσι έπινε λίγο γάλα και έτρωγε κανένα αυγό με τα άλλα αδέρφια του. Η βόσκηση της γίδας δεν επιτρεπόταν να γίνεται στο χωριό από άτομα κάτω των δέκα τεσσάρων χρόνων. Η μετακίνησή της σύμφωνα με κοινοτική απόφαση πρέπει να γινόταν με μουστρούφα η από άτομο άνω των δέκα οκτώ χρόνων.

Πολλές φορές υποχρέωνε τη μεγαλύτερη αδερφούλα του να του σαρώνει το δρόμο για να περάσει λες και θα πάθαιναν τίποτα τα ανύπαρκτα παπούτσια του η να τον κουβαλάει στην πλάτη Εκτός από τα μούρα που επιτρέπονταν έκλεβε και κανένα μήλο που ήταν πρίσκαλο και αλίμονο του αν τον πιάνανε. Το Κρεμαστιωτάκι αυτό το πήρε ένας γείτονας στη ξενιτιά .

Ο καλός γείτονας είχε ανθοπωλείο στην Αμερική και έτσι έγινε βοηθός ανθοπώλη. Όταν ήταν στο χωριό του άρεσε να μαζεύει κακατσιούλες και λαγουδάκια που τα πήγαινε στον επιτάφιο για στολισμό . Αυτό τον βόηθησε πολύ στη δουλειά του επειδή τον άρεσαν τα λουλούδια και είχε σχετική εμπειρία από το χωριό. Το καλό αφεντικό τον έντυσε τον πόδεσε του έδινε χαρτζιλίκι, φαγητό και του παραχώρησε μια μικρούλα αποθήκη να κοιμάται.

Στην Ελλάδα η μάννα του μικρού μετανάστη δεν μπορούσε να τον ξεχάσει. Όταν ήθελε να φωνάξει ένα παιδί πρώτα έλεγε το όνομά του ξενιτεμένου. Στη γιορτή του πήγαινε πρόσφορο στην εκκλησιά . Όταν έβλεπε τα παιδιά των πλούσιων ντυμένα και ποδεμένα στο σπίτι τους μαζί με τους γονήδες του την έπιανε μεγάλο παράπονο και αναστέναζε.

Σ αυτή τη μάννα αναφέρομαι σε ένα από τα ποι-

Το ερειπωμένο πατρικό του Μετανάστη. Αρχείο Νίκου Ζώταλη.

ήματα μου που έγραφα και δημοσίευσα μαζί με τα υπόλοιπα άλλα στο ημερολόγιο του 1988 του συλλόγου των Αθηνών Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ

Με τις ώρες περίμενα στο παραθύρι
Μα δεν σε είδα να κατεβαίνεις τις κορδέλες
η θύμησή σου μούφερε ύπνο γλυκό
μα ξύπνησα ξαφνικά
δεν ήσουν εσύ ήταν η μουγγάρα.

Ο μικρός μετανάστης ήταν πια κοτζάμ παιδί έλα όμως που και στην Αμερική κλείνουν όπως και εδώ οι επιχειρήσεις και ο Ελληνοαμερικανός Κρεμαστιώτης επιχειρηματίας πτώχευσε και ο μικρός μετανάστης έμεινε στο δρόμο . Δεν το έβαλε όμως κάτω . Στην αρχή έψηνε και πούλαγε κάστανα στους περαστικούς όπου έτρωγε το σχετικό μερεμέτι αν η κατάθεση στην τοπική μαφία ήταν χαμηλή. Μετά έκανε άλλες δουλειές του ποδαριού ώσπου μπόρεσε να σταθεί στα πόδια του. Δεν ξέχασε όμως το σπίτι του και έστειλε μόνο τσεκία χωρίς γράμμα και έτσι προίκισε τις αδελφές του και βοηθούσε την οικογένειά του. Για το λόγο αυτό εγώ όντας παιδάκι σαν πέρναγε

κάποιο αεροπλάνο στη Κρεμαστή του γύρευα να μου ρίξει λεφτά για να αγοράσω παπούτσια μιας και ήμουνα ξυπόλυτος. Η μάννα του στην Κρεμαστή μάταια περίμενε γράμμα του. Λίγο πριν φύγει από το μάταιο αυτό κόσμο ανασηκώθηκε στο στρώμα της και τραγούδησε το τραγούδι της εισαγωγής. Εσείς πουλιά του Μάη και της Άνοιξης.Σαν έκλεισε τα μάτια της ήρθε ο ταχυδρόμος και φώναξε - Θεία Διαμάντω έχεις γράμμα από την Αμερική . Ήταν το πρώτο και τελευταίο από το παιδί της .

Ο μικρός μετανάστης απόκτησε τρία παιδιά δυο αγόρια και ένα κορίτσι. Ο ένας γιος αφού σπούδασε ηλεκτρονικά έγινε στέλεχος μεγάλης εταιρίας ο άλλος σπούδασε οικονομικά και έκανε δική του επιχείρηση η μικρή όμορφη και πολύ γλυκιά κόρη έγινε δασκάλα. Στο μυαλό του είχε πάντα την Κρεμαστή και θυμόταν τα πάντα από την παιδική του ηλικία και έφυγε στα ενενήντα του χρόνια με το όνειρο της επιστροφής στην Κρεμαστή ανεκπλήρωτο. Ίσως και να τραγούδησε πριν το τραγούδι της εισαγωγής.

(Το ερειπωμένο πατρικό του Μετανάστη).

ΝΙΚΟΣ ΖΩΤΑΛΗΣ

ΓΕΝΕΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΡΡΙΠΤΕΙ...ΠΛΗΡΩΣ ΤΙΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΦΑΛΜΕΡΑΪΕΡ

ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΕΤΑΙ πιο κάτω ένα άρθρο της ιστοσελίδας <http://www.crashonline.gr>, λόγω του ενδιαφέροντος που προκάλεσε. Πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί ότι δόθηκε μεγάλη έμφαση στα πορίσματα μιας έρευνας, χωρίς να υπάρχουν επαρκείς λόγοι.

Η θεωρία του Φαλμεράιερ στηλιτεύθηκε τόσο από τους Έλληνες ιστορικούς Σπυριδωνα Ζαμπέλιο και Κωνσταντίνο Παπαρρηγόπουλο, όσο και από μη Έλληνες ιστορικούς. Μετά τη λήξη του, βέβαια, του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οι ιστορικοί άρχισαν αν δίνουν έμφαση στην πολιτισμική συνέχεια του Ελληνικού Έθνους από την αρχαιότητα έως σήμερα, παρά στη βιολογική συνέχεια. Είναι χαρακτηριστικός ο αφορισμός του Νίκου Σβορώνου ότι ο ιστορικός δεν είναι χασάπης για αν τον ενδιαφέρει από πού προέρχεται ένα κομμάτι κρέ-

ας. Ίσως η στάση αυτή να φαίνεται αντιπατριωτική, δεν είναι ωστόσο. Η πολιτισμική συνέχεια και υπεροχή του Ελληνισμού εξηγεί πιο ομαλά την ελληνικότητα των αφομοιωθέντων πληθυσμών (Σλάβων, Αλβανών, Τούρκων, Αθίγγανων, Φράγκων), χωρίς να δημιουργεί δυσμενείς και περιπτές διακρίσεις.

Πρέπει, επίσης να σημειωθεί ότι η κατωτέρω έρευνα εντάσσεται σε μια επικρατούσα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής μόδα, να γίνεται γενεαλογική έρευνα με εφαρμογή των μεθόδων της βιολογίας. Σε ατομικές περιπτώσεις που γνωρίζω ανιχνεύεται DNA με καταγωγή από Λίβανο και βόρεια Πολωνία σε Λάκωνες (!) χωρίς να διευκρινίζεται αν το πόρισμα βασίζεται στα ευρήματα του συγκεκριμένου εργαστηρίου ή σε πιο ακριβή σημεία αναφοράς.

Προκαλεί, λοιπόν, απορία η διάδοση

της κατωτέρω έρευνας, όταν υπάρχει αρκετή αυθαιρεσία για το κυρός των πορισμάτων της. Αντίθετα, προβληματίζει το γεγονός της μη διάδοσης των ανθρωπολογικών ερευνών του καθηγητή Άρη Πουλιανού, που έχει αποδείξει με σειρά συγγραμμάτων την ιδιότητα των Ελλήνων ως ιθαγενούς λαού της Ελληνικής χερσονήσου, με βάση έρευνες βιολογικές σε σκελετικά ευρήματα. Ο Άρης Πουλιανός είναι παλαιοντολόγος και ανασκάπτοντας το σπήλαιο των Πετραλώνων στη Χαλκιδική βρήκε το αρχαιότερο κρανίο στην Ευρώπη, ηλικίας 700.000 ετών, το οποίο και ονόμασε κρανίο του Αρχάνθρωπου των Πετραλώνων.

Σε κάθε περίπτωση, τα πορίσματα της έρευνας προκαλούν ενδιαφέρον και αναδημοσιεύουμε το σχετικό δημοσίευμα.

Ν. ΚΑΛΚΑΝΗΣ

ΗΛΘΕ Η ΣΤΙΓΜΗ ο Έλληνας ιστορικός Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος να δικαιωθεί και με τη «γλώσσα» του DNA.

Το ποσοστό της σλαβικής καταγωγής των σύγχρονων Πελοποννήσιων κυμαίνεται από 0,2% έως 14,4%, σύμφωνα με μια νέα γενετική έρευνα επιστημόνων από την Ελλάδα και τη διασπορά. Η μελέτη καταρρίπτει με γενετικά δεδομένα τη θεωρία του 1830 του Γερμανού Γιάκομπ Φίλιπ Φαλμεράιερ ότι, μετά από τις σλαβικές επιδρομές κατά τον Μεσαίωνα, ο ντόπιος ελληνικός πληθυσμός ουσιαστικά εξαφανίσθηκε και αντικαταστάθηκε τον 6ο αιώνα μ.Χ. σχεδόν πλήρως από σλαβικές φυλές, οι οποίες τελικά εξελληνίσθηκαν υπό την επιρροή και της Ορθόδοξης εκκλησίας.

Οι ερευνητές, με επικεφαλής τον καθηγητή γενετικής Γιώργο Σταματογιαννόπουλο του Πανεπιστημίου της Ουάσιγκτον

ΟΙ ΨΑΛΤΕΣ ΤΗΣ ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Μιας και μπήκαμε για τα καλά στη Μεγάλη Σαρακοστή και οδεύουμε για τη μεγαλύτερη γιορτή της ορθοδοξίας, το Πάσχα των Ελλήνων, θα ήθελα να ασχοληθώ με τη τάξη των ψαλτών που το διάστημα αυτό είχε από τότες που θυμάμαι την τιμητική της. Και βέβαια πρώτος με μεγάλη ... διαφορά στη Κρεμαστή και όχι μόνο ήταν ο μπάρμπα Ανάργυρος Παπαϊωάννου. Εγώ αν και η φωνή μου ήταν κατάλληλη μόνο για να διαλαλώ ... τις ντομάτες που πούλαγα στο χωριό, ήμουνα όμως ο αγαπημένος βοηθός του μιας και του διάβαζα χαμηλόφωνα κοντά στο αυτί του τα τροπάρια και του τράβαγα το μανίκι πριν το τέλος, για να κατεβάσει τον ήχο, επειδή είχε τυφλωθεί και δεν έβλεπε να διαβάσει. Μετά το σχόλασμα της εκκλησίας, τις δύσκολες εκείνες εποχές, πηγαίναμε σε κάποιο μαγαζί μας έλεγε πολύ όμορφες ιστορίες και ... πίναμε τα κρασάκια μας. Είναι κρίμα που δεν έχει ηχογραφηθεί. Υπήρξε σπάνιος και σαν άνθρωπος. Το χιούμορ του ήταν κάτι το μοναδικό. Για την ιστορία θα ... μνημονεύσω τρία περιστατικά.

1. Κάποτε, όταν έβλεπε, η γυναίκα του η θειά Λένη, είχε ξεχάσει μια φορά να κλείσει τη τρύπα του κοτετσιού στο κατώι, με αποτέλεσμα τη νύχτα να μπει η αλεπού και να πνίξει όλες τις κότες. Το πρωί η θειά Λένη τον έστειλε στο κατώι, με ένα ταψί ζεστά λιοκόκκια, να ταΐσει τις κότες.

Κατεβαίνοντας λοιπόν ο μπάρμπα Ανάργυρος στο κατώι, βλέπει τη καταστροφή και ψύχραιμος βγαίνει στην αυλή και φωνάζει με δυνατή φωνή.

-Ελένη πάρε δυο κουτάλια και έλα στο κατώι. Γλήγορα όμως γιατί θα ... κρυσώσουν τα λιοκόκκια

2. Μια άλλη φορά που κάναμε Ανάσταση στον Άγιο Κωνσταντίνο, απευθυνόμενος στο παππά Στέλιο που είχε ανοιχτό το μεγάλφωνό του, ενώ του ψάλτη το είχε κλειστό, με

αποτέλεσμα να μη μπορεί να τον φτάσει ... ηχητικά, του λέει δυνατά προκαλώντας τη γενική θυμηδία.

-Πολύ μας τον σήκωσες παπά-Στέλιο, λαμπάδα μας τον έκανες ... τον ήχο δηλαδή.

3. Πιο παλιά Μεγάλη Βδομάδα στον Άγιο Κωνσταντίνο κάποιος ψάλτης

-Αντί Κύματι Θαλάσσης έψαλε
-Καπεταν Θανάση
-Και του απαντά ... ο μπάρμπα Ανάργυρος

-Όχι ... Καπετάν Μιχάλη από την Ύδρα

Την εποχή εκείνη υπήρξαν ψάλτες ... αριστεροί οι αείμνηστοι Κ. Σαρρής Λ. Παπαμιχαλόπουλος Π. Νεοφώτης Ι. Λάββας Λ. Χαραμής.

Αξίζουν να αναφερθούν οι νεώτεροι, ο Ιερέας που τιμά το χωριό μας Ιωάννης Χαραμής, οι αείμνηστοι

Χρύσανθος Δούνιας και Γιώργος Παράσχος, ο γεμάτος ζωντάνια Νίκος Κυρανάκης, ο πολυτάλαντος φίλος Γιώργος Μπέλεσης, ο φίλος και γείτονας Π. Παναρίτης, η αείμνηστη Ε. Παπαμιχαλοπούλου, τα πρώτα ξαδέλφια Κατερίνα Τσίγκου, Χρήστος Χαραμής, Βασίλης Τσορομώκος, όλοι τους σπουδαίοι ψάλτες και άνθρωποι.

Ιδιαίτερη μνεία θα κάνω στην αγαπημένη μου εξαδέλφη Κατερίνα Τσίγκου με την τόσο σπάνια μελωδική φωνή.

Τη Μεγάλη Παρασκευή γινόμαστε όλα τα παιδιά αγόρια και κορίτσια ... ψάλτες, αφού κάναμε τη σχετική ... προπόνηση στα εγκώμια την ημέρα στους κήπους ... βόσκοντας τις γίδες και τα ψέλναμε το βράδυ με περισσό πάθος στον Επιτάφιο σε

δυό κύκλους εναλλάξ κορίτσια και αγόρια. Και όπως πάντα ο Γιώργος Μπέλεσης είχε ... τη τιμητική του.

Η Μεγάλη Παρασκευή ήταν μια μέρα συγκλονιστική για τη τότε γενιά των Ονείρων, από πολλές πλευρές, που ελπίζω ... να αναλύσω κάποτε. Ο στολισμός του επιτάφιου γινόταν τότες μόνο με κρεμασιώτικα αγριολούλουδα στον Άγιο Κωνσταντίνο. Μετά οι πιταρίτσες με τις ελιές και λίγο κρασάκι είχαν τη τιμητική τους.

Η μεσημεριάτικη αποκαθής γίνεται ακόμα και σήμερα με κατασκευαστικό κρεμασιώτικο τρόπο και πρέπει να διατηρηθεί.

-Καλή Ανάσταση σε όλους με επιείκεια αγάπη και αλληλεγγύη ... στη πράξη τη τόσο δύσκολη εποχή που ζούμε.

ΝΙΚΟΣ ΖΩΤΑΛΗΣ

ΓΙΑ “ΣΛΑΒΙΚΗ” ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ

στο Σιάτλ, που έκαναν τη σχετική δημοσίευση στο ευρωπαϊκό περιοδικό ανθρωπίνης γενετικής “European Journal of Human Genetics”, ανέλυσαν δείγματα DNA από 241 ανθρώπους από όλη την Πελοπόννησο, οι περισσότεροι ηλικίας 70 έως 90 ετών

(ο γηραιότερος 107 ετών), των οποίων οι παππούδες είχαν γεννηθεί μεταξύ 1860-1880. Σύμφωνα με την ανάλυση του γενετικού υλικού, υπάρχει σαφής διάκριση ανάμεσα στους πελοποννησιακούς και στους σημερινούς σλαβικούς πληθυσμούς, με ένα μικρό μόνο

βαθμό εισροής γονιδίων από τους δευτέρους στους πρώτους.

Αντίθετα, οι Πελοποννήσιοι φαίνεται πως έχουν σημαντικά μεγαλύτερη κοινή γενετική κληρονομιά με τους Γάλλους (39 έως 42%), τους Ισπανούς (53% έως 62%) και τους Ιταλούς (85% έως 96%), από ό,τι με τους Σλάβους (λιγότερο από 15%). Συνεπώς, σύμφωνα με τους ερευνητές, «οι Πελοποννήσιοι είναι γενετικά πολύ πιο διαφορετικοί από τους σλαβικούς πληθυσμούς και πολύ πιο όμοιοι με τους πληθυσμούς της Νότιας Ευρώπης».

Οι ερευνητές επισημαίνουν ότι οι πρώτοι «μετανάστες» στην Πελοπόννησο έφθασαν από την Ανατολία περίπου το 9.000 π.Χ. Ακολούθησαν δύο βασικά μεταναστευτικά ρεύματα καθοριστικά για τον πολιτισμό, των Μυκηναίων και αργότερα των Ελλήνων Δωριέων. Οι επόμενες εισροές πληθυσμών πολύ αργότερα ήταν σλαβικές.

Υπήρξε μεν σλαβική μετανάστευση στην Πελοπόννησο, αλλά οι αριθμοί των Σλάβων μεταναστών ήταν μικροί σε σχέση με των γηγενών, για να αφήσουν κάποιο καθοριστικό γενετικό αποτύπωμα. Μεταξύ άλλων, η νέα μελέτη επιβεβαιώνει γενετικά ότι οι Μανιάτες και οι Τσακωνες διαφέρουν από τους υπόλοιπους Πελοποννήσιους, αλλά και μεταξύ τους, ενώ καταρρίπτει οποιονδήποτε ισχυρισμό ότι έχουν σλαβική καταγωγή.

Στη Βαθιά Μάνη και στη Νότια Τσακωνία η σλαβική γενετική καταγωγή δεν ξεπερνά το 1%, ενώ η ιταλική κυμαίνεται μεταξύ 14% έως 25%. Υπάρχουν εξάλλου γενετικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα στους κατοίκους της βόρειας και της νότιας Πελοποννήσου. Κορίνθιοι και Αργείοι εμφανίζουν την μεγαλύτερη γενετική συγγένεια.

Επίσης, οι Πελοποννήσιοι εν γένει είναι γενετικά πολύ κοντά

στους Σικελούς και τους Ιταλούς. Οι τελευταίοι λειτουργούν ως γενετική «γέφυρα» ανάμεσα στους Πελοποννήσιους και σε άλλους Ευρωπαίους, όπως οι Ανδαλουσιάνοι της Ισπανίας και οι Γάλλοι. Οι Σλάβοι απέχουν γενετικά πολύ από τους Πελοποννήσιους, όπως και οι πληθυσμοί της Εγγύς Ανατολής.

Στην έρευνα συμμετείχαν επίσης οι Πέτρος Δρινέας και Φώτης Τσέτσος (Πανεπιστήμιο Πέτρντιου ΗΠΑ-Τμήμα Επιστήμης Υπολογιστών), Περιστερά Πάσχου (Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης-Τμήμα Μοριακής Βιολογίας και Γενετικής), Γιάννης Σταματογιαννόπουλος και Νικολέτα Φαθά (Πανεπιστήμιο Ουάσιγκτον), Αθανάσιος Θεοδοσιάδης (Ινστιτούτο Βιοϊατρικών Επιστημών Altius-Σιάτλ), Ευαγγελία Γιαννάκη και Νίκος Ζώγας (Νοσοκομείο Παπανικολάου Θεσσαλονίκης-Αιματολογικό Τμήμα).

(ΑΠΕ-ΑΜΠΕ)

ΚΑΛΗΝΥΧΤΑ...

Πέρασε κιόλας ένας χρόνος. Ένας χρόνος από τότε που έφυγες μακριά μας. Κι όμως νιώθουμε σαν να 'ταν χθες. Τότε που έδινες τη μάχη σου ενάντια στην αρρώστια σου προσπαθώντας να νικήσεις και να κερδίσεις την υγεία σου. Μια μάχη πολύ σκληρή που την έδωσες με αξιοπρέπεια και θάρρος με δύναμη και πίστη στη ζωή. Όρθιος στο τιμόνι σαν καλός καπετάνιος προσπαθούσες να οδηγήσεις το καράβι της ζωής σου σε ένα ήσυχο και απάνεμο λιμανάκι. Όπως έκανες πάντα από μικρό παιδί σε δύσκολους καιρούς μέσα σε μια πολύτεκνη δοκιμαζόμενη οικογένεια μαζί με Τα αδελφία σου. Κι όμως ποτέ δε δείλιασες, ποτέ δεν κιάτεψες... Λες και οι δυσκολίες σε ασάλωναν, σου έδιναν δύναμη και ώθηση να τρέξεις προς τα μπρος. Και τα κατάφερες. Έστρωσες τη ζωή σου, έφτιαξες μια όμορφη οικογένεια, απολάμβανες αυτά που η τύχη σου είχε δώσει μιας και ήσουν πάντα ολιγαρκής και μετρημένος. Δεν γύρεψες και δεν ζήτησες ποτέ αυτά που δεν είχες ή δεν μπορούσες να έχεις. Δε φθόνησες κανένα. Αντίθετα χαϊρόσουν και ήσουν ευτυχισμένος και με τα λίγα αφού όπως έλεγες « φτάνει να έχουμε την υγεία μας» και το πιστεύεις ακράδαντα. Για σένα μετρούσε πιά πολύ η χαρά της ζωής, μια καλή κουβέντα, μια βόλτα στο αγαπημένο μας χωριό, ένα ποτήρι κρασί με αγαπημένα πρόσωπα, να βγαίνεις στην πλατεία για ένα πινάκι, μια δέηση θυμωμένη πολιτική συζήτηση και η έως θανάτου προσήλωση και υποστήριξη στο ΠΑΣΟΚ που σαν αγνός ιδεολόγος δεν πρόδωσες και δεν εγκατέλειψες ποτέ.

Όμως η μοίρα για ένα ανεξήγητο λόγο χτυπάει και ξαναχτυπάει κάποιους ανθρώπους ανελέητα λες και δοκιμάζει τις αντοχές τους. Το ίδιο ανελέητα έπεσε και επάνω σου Βασίλη. Τόσα δυνατά και θλιβερά χτυπήματα και η όμορφη οικογένειά σου διαλύθηκε και απόμεινες μόνος «ξενιτεμένος» μέσα στην ίδια σου πατρίδα αφού το μοναδικό παιδί σου με τα αγαπημένα σου εγγονάκια ήταν μακριά σου. Τί κι αν βρέθηκαν πολλά αγαπημένα πρόσωπα κοντά σου να σε στηρίζουν με την αγάπη και την παρουσία τους. Τι κι αν ολόκληρο το χωριό σου, οι φίλοι σου και οι γνωστοί σου στάθηκαν δίπλα σου με εκτίμηση και σεβασμό.

Όταν έμπαινες στο σπίτι κι έκλεινες πίσω σου την πόρτα ήσουν μόνος. Μόνος με τις αναμνήσεις σου, το φόβο και την αγωνία σου. Κι όμως ποτέ δεν παραπονέθηκες, δεν τα 'βαλες με την τύχη σου που τόσο σκληρά σε δοκίμαζε, δεν ενόχλησες κανένα μεμψιμοιρώντας. Και με όλα τα προβλήματα υγείας που είχες εκτός των άλλων. Ζαλιζόμασταν όταν τα απარიθμούσες... «Ούτε κι εγώ θυμάμαι πόσες εγχειρήσεις έχω κάνει» συνηθίζεις να λες γελώντας. Και κάθε φορά «άντε τη σκαπουλάραμε και πάλι» μέχρι που το χειρότερο ήλθε κι έπεσε πάνω σου μανιασμένα. Το υποτίμησες, δεν του έδωσες την απαιτούμενη προσοχή και το πλήρωσες πολύ ακριβά γιατί το άφησες να θεριέψει. Θυμάμαι λίγο πριν ξεκινήσεις τη μάχη σου με την αρρώστια είχες νοσηλευθεί στο νοσοκομείο Σπάρτης με κάποιο άσχετο πρόβλημα.

Εκεί για πρώτη φορά οι γιατροί στις εξετάσεις που σου έκαναν μας επισήμαναν τη σοβαρότητα της κατάστασής σου. Όταν βγήκες επισκεφθήκαμε το γιατρό Νικολινάκο να μας δώσει συμβουλές και οδηγίες. Δεν σε εμπιστευόμουν και μπήκα μαζί σου μέσα. Ο γιατρός πήρε τις εξετάσεις και πάγωσα από το ύφος του αλλά εσύ ακλόνητος, άφοβος, κι εκεί ακούμε το ανεπανάληπτο: «εγώ γιατρέ μου νιώθω μια χαρά απλά ήλθα να μου πεις τι να τρώω κι αν μπορώ να πίνω κάνα ποτηράκι κρασί με το φαγητό

μου»...Μείναμε κάγκελο με το γιατρό. Μου 'ρθε να ορμήσω και να σε αρχίσω στις σφαλιές. Όμως αμέσως χαμογέλασα...Ο αιώνιος Βασίλης...Ο γνωστός, ο δικός μας Βασίλης...Που δεν τον αλλάζαμε με τίποτα...Πάντα ανυποψίαστος, πάντα αισιόδοξος, πάντα καλοσυνάτος. Χωρίς άσχημες σκέψεις και φοβίες... Μέχρι που η αρρώστια σου προχώρησε και μαζί με τις θεραπείες σε αποδυνάμωναν. Όμως και πάλι μάζευες δύναμη και σηκώνόσουν όρθιος έτοιμος να παλέψεις. Τα μαντζούνια της Θειά-Μαργαρίτας έδιναν και έπαιρναν. Θυμάσαι... Τι γέλια κάναμε κάθε φορά που τα διηγείσταν... «Δε βαριέσαι» μας έλεγες «και μέχρι τα 80 να πάω ευχαριστημένος είμαι. Έζησα, πέρασα και καλά και κακά. Όμως θα φύγω χορτάτος. Και πόνεσα και χάρηκα και γλέντησα. Στο κρεβάτι να μην πέσω. Να φύγω όρθιος σαν τον Κουλούρη...». Κι όταν πιά ο χρόνος είχε αρχίσει να μετράει αντίστροφα η μόνη σου αγωνία ήταν «άντε ρε Νικούλα να ζήσω και να είμαι όρθιος στο γάμο σου να χορέψω εκείνο το τσάμικο που είχε υποσχεθεί η θεία Ρίνα ότι θα χορέψω». Δε το χόρεψες το τσάμικο αλλά ήσουν ευτυχισμένος όταν έδωσες το μαντήλι σου με χαρά και υπερηφάνεια στη Νικούλα σου, τη μεγάλη σου αγάπη, και τη χόρεψες νυφούλα. Σε είδαμε όλοι και η καρδιά μας μάτωσε. Νιώθαμε ότι ερχόταν το τέλος αλλά και πάλι ελπίζαμε...Λίγο μετά μας έφυγες...Κι όλα άλλαξαν...Φύγατε πολλοί βλέπεις...Το τραπέζι της Κυριακής δεν είναι το ίδιο χωρίς εσένα. Του λείπει το γέλιο, η χαρά και η αισιοδοξία που σκόρπιζες γύρω σου. Θυμάσαι μια φορά που μας δήλωσες ότι «αυτή την Κυριακή δεν θα φάμε μαζί, είμαι αλλού καλεσμένος...» Σε κοίταξε ο ξάδελφός σου με μια βλοσυρή όσο και ξαφνιασμένη ματιά και σου είπε: «Δεν ξέρω τι κάνεις τις άλλες μέρες αλλά τις Κυριακές θα τρώμε μαζί. Τελείωσε». Με κοίταξες σαν παιδί που το πιάνουν να κάνει αταξία και έβαλες τα γέλια. «Ωχ,ωχ,ωχ θα τις φάμε από τον ξάδερφο...» είπες.

Τώρα αγναντεύουμε το σπίτι σου να στέκεται μόνο του, κλειστό, με σβηστό το κίτρινο φωτάκι που σε περίμενε καρτερικά να γυρίσεις από την αγορά τα βράδια και σφίγγεται η καρδιά μας από θλίψη. Σε ψάχνουμε τα πρωινά μέσα στους κήπους σου να φροντίζεις με αγάπη τα δενδράκια σου και τα κηπευτικά σου αλλά εσύ πουθενά...Οι καλάντουλες σου δεν άνθισαν φέτος. Δεν είχαν κέφι. Ποιός να τις καμαρώσει...Εσύ έλειπες...Και λείπεις σε όλους μας Βασιλάκη μου, σε όλο το χωριό μας που τόσο αγαπούσες και σε αγαπούσε. Μας λείπει το γάργαρο, κατασάρο σου γέλιο, η πληθωρική παρουσία σου που γέμιζε όλη την πλατεία, τα χωρατά σου, οι ιστορίες που με τόσο ιδιαίτερο τρόπο μας διηγείσταν, τα αλησμόνητα «ντουκουμέντα» σου...Μα πια πολύ απ' όλα μας λείπει η αισιοδοξία και το θάρρος που μας μετέδιδες, η αγάπη για τη ζωή, η δύναμη του χαρακτήρα, η αξιοπρέπεια, η καλοσύνη και η μετριοφροσύνη σου σαν άνθρωπος.

Σ' ευχαριστούμε Βασίλη γι όλα αυτά και περισσότερο για την τόσο μεγάλη και ανιδιοτελή αγάπη σου που μας στήριξε σε δύσκολους καιρούς. Για χρόνια πολλά η αγάπη μας ζυμώθηκε με τις χαρές και τις λύπες μας, τα δύσκολα και τα εύκολα, τα καλά και τα άσχημα που έτυχαν στον καθένα μας, γίναμε αδελφία και σαν αδελφό σε αποχαιρέτησαμε.

Τα φώτα χαμήλωσαν, η νύχτα έπεσε πάνω σου κι εμείς θα σε συναντάμε πια στις αναμνήσεις και τα όνειρά μας.

Βασίλη της καρδιάς μας Καληνύχτα...

**ΜΑΡΙΑ, σύζ. ΒΑΣ. ΠΑΡΑΣΧΗ,
το γένος Γ. ΚΟΥΛΟΥΡΗ**

Σύναξη ομογενών, μελών της ΜΕΛΙΣΣΑ, κατά τα τέλη της δεκαετίας του 1970. Αρχείο Αναστάσιου Παρδάλη, ο οποίος εικονίζεται κάτω αριστερά.

Από την Αποκριάτικη χοροεσπερίδα του Συλλόγου «Ο ΕΛΑΤΟΣ», Αρχείο Τ. Κουμουτσάκου.

Ένα όμορφο έθιμο που χάθηκε, το γλέντι στην πλατεία μετά τον Εσπερινό της Αγάπης.

Η πρώτη και η τελευταία εικόνα του που θα αντικρύσουν οι προσκυνητές του Πάσχα. Αρχείο Ιωάννη Γκιουζέλη.

ΕΥΘΥΜΑ ΚΑΙ ΣΟΒΑΡΑ

Παρέα από τρεις φίλους μεθυσμένους, μπαίνει σε «ΤΑΧΙ» για να πάνε στα σπίτια τους.
Ο οδηγός καταλαβαίνει ότι είναι μεθυσμένοι. Ανάβει την μηχανή και τους λέει «φτάσαμε».
Ο πρώτος του έδωσε τα λεφτά.
Ο δεύτερος του είπε ευχαριστώ.
Ο τρίτος του τραβάει μία σφαλιάρα.
Ο ταξιτζής σοκαρίστηκε και σκέφτηκε ότι τον κατάλα-

βε, οπότε τον ρώτησε: τι βαράς ρε;
Και ο μεθυσμένος: για να μάθεις να μην τρέχεις, παραλίγο να μας σκοτώσεις!!!

Δύο τύποι κάθονται στο καφενείο της γειτονιάς. Περνάει ο παπάς κρατώντας τον γοφό του και βογκώντας. Πάτερ, του λένε, έλα να σε κεράσουμε ένα καφεδάκι και να τα πούμε λίγο.

Ευχαριστώ παιδιά μου, αλλά δεν μπορώ, γλίστρησα χθες στο λίβινγκ ρουμ, χτύπησα τον καναπέ και δεν μπορώ να καθίσω. Πονάω, μόνο να ξαπλώνω μπορώ, και φεύγει.

Γυρνάει τότε ο ένας στον άλλον και λέει:
Τι είναι ρε το λίβινγκ ρουμ;
Ξέρω και εγώ; Μήπως πήγα ποτέ εκκλησία;

N.A.Δ.